

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ – БОРОВАН
3240 с.Борован ул.”Иван Вазов” №1
Тел.09147/94-04

ПРЕПИС – ИЗВЛЕЧЕНИЕ!

ПРОТОКОЛ
№55/30.04.2019г.

-Докладна записка от инж.Десислава Тодорова – Кмет на Община Борован ОТНОСНО: Годишен доклад за наблюдението изпълнението на План за развитие на община Борован за 2018г.

Докладва: Кмет на Община Борован

След направените разисквания ОбС взе следното :

РЕШЕНИЕ
№ 384

На основание чл.21, ал.2 от ЗМСМА, във връзка с чл.21, ал.1, т.23 от ЗМСМА, във връзка с чл.24, т.4 от ЗРР, и във връзка с чл.40 и чл.91, ал.3 и ал.7 от ППЗРР и при мотиви изложени в докладната записка, Общински съвет –Борован:

1.Одобрява и приема Годишен доклад за наблюдение на изпълнението за 2018г. на Общински план за развитие на Община Борован 2014-2020г.

2. Възлага на Кмета на общината да предприеме необходимите действия относно организацията по предоставяне на копие от доклада по т.1 на Председателя на Областен съвет за развитие на Област Враца.

Предложението се подложи на гласуване при следния вот:

Гласували:„за”-8 съветници, “против”-2 „въздържали се” – 3

Протоколчик : М.Йорданова

Председател: Ив.Костовски

Вярно с оригинала,съхраняван в Общински съвет Борован

.....
/ М. Йорданова/

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

ГОДИШЕН ДОКЛАД
ЗА НАБЛЮДЕНИЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН
ЗА 2014-2020 Г. – 2018 Г.

2019

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

**ГОДИШЕН ДОКЛАД
ЗА НАБЛЮДЕНИЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА
БОРОВАН ЗА 2014-2020 г.**

ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът за наблюдение изпълнението на Плана за развитие на община Борован за 2018 г. е изготвен на база Общински план за развитие на община Борован 2014-2020 (ОПР) (актуализиран вариант 2018) и Програмата за реализация на плана (ПРОПР). В тази програма са включени дейностите, определени за финансиране по програмата за капиталовите разходи 2018 г., Програмата за изпълнение на одобрени проекти по национални и европейски фондове, Бюджет 2018, както и набелязаните дейности и мерки залегнали в стратегическите цели, конкретизирани в индикативната финансова таблица, която дава финансовия и времеви израз на предвидените в плана мерки.

Програмата за реализация на Общинския план за развитие е разработена на основание чл. 13 от Закона за регионално развитие. ПРОПР е едногодишен оперативен документ за реализация на основните приоритети и цели залегнали в Общинския план за развитие. Тя включва мерки и дейности, които са насочени към постигане на главните цели и приоритети в Общинския план за развитие на Борован в периода 2014 – 2020 г. Четири са главните стратегически цели, които се основават на потенциала и ресурсите на общината, натрупания опит и съществуващите силни традиции. Те са:

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: Ускорено развитие на местната икономика /развитие на конкурентоспособна икономика

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: Подобряване на инфраструктурата и опазване на околната среда

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: Социална интеграция и развитие

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4: Подобряване на административния капацитет и повишаване на международното сътрудничество.

Съгласно с изискванията, настоящата годишна оценка включва:

1. Оценка на резултатите от изпълнението на ОПР и Програмата за изпълнението му;
2. Оценка на степента на постигане на съответните цели;
3. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. Изводи и препоръки за изпълнението на приоритетите.

Наблюдението, оценката и докладът за изпълнение на ОПР Борован за 2018 г. се изготвят на основание чл. 23, т. 4 от Закона за Регионалното развитие, съгласно който кметът на общината ръководи, организира и контролира дейността по изпълнение на Общинския план за развитие. Наблюдението на изпълнението на ОПР за периода 2014-2018 г. е извършено от експертна група от общински служители, представители на партниращите институции в сферата на образованието, здравеопазването, Бюрото по заетостта и създадената в общината местна активна група за социално включване на ромите, както и от външен оценител – професор от БАН, съставена по Заповед на кмета № 53а-18.03.2019 г. Докладът е изготвен от външния оценител със съдействието на служителите в община Борован, членове на експертната група.

МЕТОДОЛОГИЯ

За осъществяване на наблюдението и оценката на изпълнението на Общинския план за развитие на община Борован експертната група използва следните методи:

- Анализ на документи и на статистическа информация¹;

¹ Използвани са следните източници на информация: ОПР на община Борован за периода 2014-2020 г., актуализиран ОПР на община Борован за периода 2014-2020 г. от 2018 г., общински програми за секторно развитие (околна среда, енергийна ефективност, управление на отпадъци и др.), годишни доклади за наблюдението на изпълнението на Общински план за развитие на община Борован, междинни доклади за наблюдение на изпълнението на ОПР Борован и Враца 2018, данни от общинско Бюро по заетостта, данни от служба ГРАО в община Борован за периода 2013-2018 г., Областна стратегия за развитие на област Враца за периода 2014-2020 г., данни на НСИ, Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България (ИСУН), общински програми за секторно развитие (околна среда, енергийна ефективност, управление на отпадъци и др.), мониторингов доклад на община Борован за 2018 г. за изпълнението на Областна стратегия за интегриране на ромите (2012-2020)¹ на област Враца, годишни отчети за дейността на ОУ „Отец Паисий“ – Борован и ДГ „Юрий Гагарин“ – Малорад и др.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

- Експертни интервюта – 11 бр. (общински служители, директорите на ДГ, на основните училища, на Професионална гимназия по транспорт, на Центъра за подкрепа за личностно развитие, ОПЛ, лекари-специалисти);
- Интервюта с крайни бенефициенти – 10 души (арендатори, председател на земеделска кооперация, собственик на мелница, собственик на цех за преработка на месо, жители на Малорад).

Експертната група направи оценка на спазването на основните принципи при изготвянето и изпълнението на ОПР Борован:

- **Реализъм** – екипът оценява дали формулираните стратегически цели и приоритети са реалистични, което означава, че те са съобразени не само с наличния потенциал за развитие, но и с фактори като институционална среда, тенденции в развитието на територията, ниво на подготовка на кадрите, финансова обезпеченост и редица други, които могат да изиграят ролята на задържащи фактори за ефективно усвояване на потенциала на общината и нейните сравнителни предимства;
- **Устойчивост** – оценка дали в плана се съдържат задачи и конкретни дейности, чието решаване има изолиран, оперативен и кампаниен характер, с краткосрочен и бързо „затихващ“ във времето ефект върху изпълнението на формулираните цели в стратегията;
- **Приемственост** – оценка дали е осигурена приемственост с действащите стратегически документи от по-горно ниво, както и с ОПР на община Борован от предишния програмен период;
- **Партньорство** – оценката съдържа информация дали Общинският план за развитие е резултат от съвместните усилия на всички заинтересовани страни – представители на държавните и общинските власти, на бизнеса, на държавните институции и на неправителствения сектор.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

ИЗПЪЛНЕНИЕ

Анализът на документи показва, че Общинският план за развитие на община Борован 2014-2020 е в съответствие с Областната стратегия за развитие на област Враца 2014-2020, с Регионалната програма за развитие на Северозападен район 2014-2020, с Националната стратегия за регионално развитие, с Националната програма за развитие на Република България, с политиките на Европейския съюз за устойчиво развитие и социално-икономическо сближаване на регионите, както и с действащите национални и регионални стратегии за ранно детско развитие, за намаляване на дела на отпадащите ученици, за образованието на деца и ученици от уязвими групи, за продължаващо и професионално образование, за интегриране на ромите, за майчино и детско здраве, за превенция на социални, заразни и предавани по полов път заболявания, за превенция на трафик на хора, за подобрен достъп до социално обслужване на населението, за запазване на околната среда и водите, за намаляване на риска от бедствия и аварии и др. Осигурена е приемственост с приоритетите и целите на предходния период на развитие, както и на мерките за реализирането им.

Експертната група преценява, че е необходимо да се направи по-прецизен анализ на демографската ситуация в общината и на изпълнението на заложените приоритети, който да послужи за актуализация на някои от предвидените насоки за икономическото и социалното развитие на общ. Борован. Оценките, изводите и препоръките в тази годишна оценка трябва да доведат до експертен и публичен дебат за промени във визията за икономическото и социалното развитие на общината, за да започне подготовката и стартирането на промените до изтичането на настоящия планов период и през следващия програмен период.

Експертната група преценява, че достойнство на изработването, наблюдението и оценката на Общинския план за развитие на община Борован е участието в тези дейности и на представители на партньорските организации и на местната активна група за интеграция на ромите. Препоръка на експертната група е това сътрудничество и участие да се засили и да стане практика.

Програмата за 2018 г. предвижда община Борован да работи за подобряване качеството на живот на гражданите и ускоряване на социално-икономическото развитие, като

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

мобилизира целия си потенциал, за да оползотвори възможностите за финансиране – както от републиканския и общинския бюджет, така и от фондовете на ЕС и други донорски програми. Проектите, по които се работи в общината, общинските структури и с партньорите в периода 2014-2018 г. са финансирани от националния и общинския бюджет и по оперативните програми от първия програмен период 2007-2013 и от втория програмен период 2014-2020 г. Реализираните инвестиции са на стойност **2 566 143.00** хил. лв.

В настоящия доклад представяме събраната информация за изпълнението на външните проекти през периода 2014-2018, а не само за 2018 г., за да се избегнат някои непълноти и неточности в междинната оценка за изпълнението на ОПР Борован, осъществена от „Център за пространствени изследвания“ ЕООД през 2018 г.

Тъй като статистическите данни за демографските процеси в общината, на които се основават експертните групи, изработили актуализацията на ОПР Борован и междинната оценка за изпълнението му и настоящата годишна оценка са от различни източници и показват известни различия, представяме преизчислени данни за демографското състояние на общината, тъй като от тези данни зависят както оценката на изпълнението на стратегическите цели и приоритети, така и актуализирането им.

Експертната група отчита, че оценката на ефективността и ефикасността от прилаганите мерки, проекти и дейности за изпълнение на целите и приоритетите за развитие на община Борован е силно затруднена от липсата на базови количествени и качествени индикатори за наблюдение и анализ и на ясно формулирани количествени целеви индикатори за напредък. Допълнително затруднение представлява липсата на текуща статистическа информация за демографското, социалното и икономическото развитие на ниво община, както и на текуща статистическа информация дезагрегирана по етнически признак. Поради тези причина и при настоящата оценка ще се акцентира върху изпълнението на конкретни проекти и дейности, финансирани от общинския и националния бюджет и от европейски програми, но ще бъде направен опит да се даде и експертна оценка на резултатите и ефективността от изпълнението им. За тази цел в обсъждането на постигнатите резултати ще бъдат включени представители на партньорските организации и институции и ще бъде взето предвид мнението на крайни бенефициенти.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

1. ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАСЕЛЕНИЕТО

При изработването на актуализирания план на развитие на община Борован някои от изводите за демографското развитие на общината изглеждат силно повлияни от демографските характеристики на област Враца и на Северозападния район на развитие, но малко пресилени за общината. Община Борован се отличава по няколко демографски показатели от средните за областта, района и страната като цяло.

- Първо, съотношението между мъжете и жените в община Борован е в полза на мъжете, макар и с малко, и това е отличителна специфика на общината до 2017 г.;
- Второ, делът на децата от 0 до 14 годишна възраст в община Борован остава сравнително константен за целия изследван период и дори леко се увеличава през последните две години, за разлика от положението в страната и в област Враца, което е следващата отличителна специфика на общината;
- Трето, намаляването на броя и дела на фертилния контингент в общината е минимално, което дава основания да се предположи, че ако се съхрани настоящият коефициент на раждаемост общината ще продължава да е в състояние на сравнително добро възпроизводство на младо и трудоспособно население в средносрочен план, което е трета отличителна специфика;
- Четвърто, въпреки че безработицата в общината е изключително висока и продължителна, а заетостта на голяма част от заетите в селското стопанство, строителството и индустрията е сезонна/ временна, броят на населението в абсолютна и относителна степен намалява много по-малко в сравнение със средните за областта, района и страната стойности и остава относително константен. Това показва, че и миграционните процеси в общината не са особено интензивни или поне не са довели до трайна емиграция на голям брой семейства, за разлика от положението в област Враца, в Северозападния район на планиране и дори в сравнение със средните стойности за страната – четвърта демографска специфика на общината;
- Пето, тенденцията към застаряване на населението се наблюдава и в община Борован, но процесът е забавен от наличието на голям дял младо население, определяно от околното население като ромско;

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

- Шесто, делът на населението в трудоспособна възраст остава относително константен. Към момента, а и в средносрочна перспектива, не намаляващият брой на населението, а неговите образование и квалификация са и ще бъдат реален проблем, който изисква управленски решения и мерки.

Статистическите основания за направените констатации са представени в табл. 1.

Таблица 1.

Брой на населението на община Борован за периода 2011-2018 г. по пол и по брой и дял на населението под, в и над трудоспособна възраст²

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Общо	5 685	5 599	5 523	5 411	5 836	5 376	5 333	5 537
Мъже	2 856	2 821	2 780	2 720	2 787	2 707	2 688	2 716
Жени	2 829	2 778	2 743	2 691	2 749	2 669	2 645	2 821
Жени 15-49			1 009 (36.8%)	974 (36.2%)	992 (36.1%)	949 (35.6%)	913 (34.5%)	1 006 (35.7%)
0-14			913 (16.5%)	891 (16.5%)	909 (15.6%)	913 (16.3%)	913 (17.4%)	913 (17.3%)
15-64			3 196 (57.9%)	3 107 (57.4%)	3 475 (59.5%)	3 023 (56.9%)	3 002 (56.3%)	3 197 (57.7%)
65+			1 414 (25.6%)	1 413 (26.1%)	1 452 (24.9%)	1 440 (26.8%)	1 418 (26.6%)	1 427 (25.8%)

Източник: НСИ – Борован, 2019, собствени изчисления

² Групирането и представянето на статистическата информация от НСИ не позволява точно очертаване на броя и дела на населението под, в и над трудоспособна възраст. В таблицата броят и делът на лицата под и над трудоспособна възраст са леко занижени поради невъзможността да се оцени броят и делът на 15-годишните и на лицата над трудоспособна възраст в групата на 60-65 годишните, а на лицата в трудоспо-собна възраст – леко завишени, но въпреки това данните предоставят възможност да се очертаят тенденциите и да се направят изводи, необходими за целите на управлението.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

**2. ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ И
ПРИОРИТЕТИ НА ОПР БОРОВАН 2014-2020 Г.**

**2.2.1. Изпълнение на СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: Развитие на
конкурентоспособна икономика**

Община Борован се характеризира с продължително високи безработица и бедност, много по-високи от средните за страната стойности и дори от средните за област Враца показатели. Продължава да е много висока младежката безработица и безработицата при лицата на възраст над 50 години. Относително висока е женската безработица. Очаквано много висока е безработицата при лицата с основно и по-ниско образование – близо две трети от безработните за целия наблюдаван период. Изключително висока е продължителната безработица: тя тръгва от 22.1% през 2013 г., за да стигне най-високите стойности през 2016 г. – 61.0% и да спадне до 45.0% през 2018 г., което е покачване с 22.9 п.п. в сравнение с началото на плановия период 2013 г.

Въпреки отчетените много високи стойности на безработицата в общината, през последните 6 години се наблюдава **отчетлива положителна тенденция на намаляване на равнището на безработицата**: спадът е с 24.4 п.п. през 2018 г. в сравнение с 2013 г. Спад с 4.4 п.п. наблюдаваме и при младежката безработица.

Получихме информация за броя на регистрираните безработни в община Борован от Дирекция „Бюро по труда“ в Бяла Слатина, но нямаме данни за дела на заетостта и на икономически неактивните, което пречи за изграждането на цялостна представа за пазара на труда в общината. Наложително е събирането и предоставянето на текущи статистически данни по тези показатели за нуждите на общинското и областното управление и на бизнеса.

Данните за безработните лица от община Борован, регистрирани в ДБТ в периода 2013-2018 г. са представени в Табл. 2.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Таблица 2: Регистрирани безработни лица в Дирекция „Бюро по труда“ в гр. Бяла Слатина от общ. Борован за периода 2013-2018 г.

Показатели	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Равнище на безработица (%)	68.8	66.5	66.7	56.1	44.5	44.6
Общ брой на безработните:	987	953	956	805	638	640
- От тях жени	422 (42.8%)	441 (46.3%)	447 (46.8%)	373 (46.3%)	299 (46.9%)	307 (48.0%)
С основно и по-ниско образование.	626 (63.4%)	631 (66.2%)	618 (64.6%)	525 (65.2%)	401 (62.9%)	411 (64.2%)
До 29-годишни	208 (21.1%)	209 (21.9%)	187 (19.6%)	129 (16.1%)	78 (12.2%)	107 (16.7%)
Над 50-годишни	330 (33.4%)	335 (35.2%)	319 (33.4%)	308 (38.3%)	227 (35.6%)	229 (35.8%)
Продължително безработни	228 (23.1%)	436 (45.8%)	520 (54.4%)	491 (61.0%)	356 (55.8%)	288 (45.0%)
С намалена работоспособност	35	35	25	44	36	36

Източник: ДБТ Бяла Слатина, собствени изчисления

Представената картина на безработицата в общината загатва за сериозни неблагоприятия в развитието на икономиката на общината. Въз основа на анализ на природните ресурси, икономическия потенциал, развитието на местната индустрия, демографския потенциал и качеството на човешкия капитал на община Борован, в ОПР е записано, че структуроопределящият отрасъл за икономиката в общината продължава да бъде селското стопанство. Това е в съответствие с факта, че община Борован е малка селска община без градски център, намираща се в най-изостаналия в икономическо отношение Северозападен регион, без непосредствен досег до магистрали и железопътни линии, но разполагаща с плодородна равнинна обработваема земя и традиции в обработването ѝ.

Проблемът е, че акцентът върху производството главно на зърнени и технически/маслодайни култури предпоставя масова безработица на селскостопанското население, а заетостта в двете кооперации и при арендаторите (които също са малки предприятия) е сезонна и ограничена – на постоянна работа са наети много малък брой лица, сезонната заетост е за не повече от 200-250 души годишно. Нещо повече, добавената стойност от такъв тип земеделие е ниска, много ниски са и доходите на наетите лица.

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

На територията на общината са регистрирани и множество микропредприятия, занимаващи се с производство на селскостопанска продукция, но това са семейни фирми, чието производство е насочено главно към самозадоволяване. Те не генерират заетост.

Климатичните и почвените условия в общината са благоприятни за развитието на зеленчукопроизводство и на продукцията на екологично чисти храни, което би осигурило заетост на значителна част от безработните в общината, ако някоя от кооперациите или от арендаторите решат да се заемат с такъв тип дейност. Проблемът е, че в общината вече няма цехове за преработка и консервиране на зеленчуци и плодове, което би осигурило повече работни места и по-високи доходи, тъй като би повишило добавената стойност на продукцията. Проблем е и намирането на пазар за екологично чиста селскостопанска продукция в Северозападния регион, но евентуалното развитие на транспортните връзки и на междурегионалното сътрудничество би спомогнало за реализацията на подобен проект. Създаването на договорни отношения с някоя от големите търговски вериги на територията на страната или с търговски и ресторантьорски обекти в столицата би било условие за трансформиране и разнообразяване на селскостопанското производство с еко-продукти, за развитие на преработващата промишленост и транспортните дейности, за повече заетост и по-високи доходи на населението.

Налице са и условия за развитие на бубарството, традиционен занаят в общината и околните села, но липсата на предприятие за производство на коприна и копринени платове в областта е съществена пречка за стартиране на подобен дребен бизнес.

Очевидно, местните хора не проявяват висока инициатива и /или нямат възможности за стартиране на собствен бизнес в преработвателната промишленост и при това положение трябва да се търсят чужди инвеститори. Наложително е да се потърси съдействие от областния център Враца за намирането на инвеститори и стартирането на промишлени предприятия за преработка на селскостопанските суровини в общината или в близост до нея.

Друг икономически отрасъл, който има капацитет за развитие в общината, е секторът на услугите. Над една четвърт от населението на общината е над 65 годишна възраст и делът му ще нараства. Значителна част от тези възрастни хора живеят сами и имат нужда от разнообразни услуги и грижи. От серия развиващи услуги и услуги в общността се

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

нуждаят и голяма част от ромските домакинства. Общината разполага с достатъчно деца и младежи, които могат да бъдат обучени и квалифицирани за предоставянето на разнообразни услуги. Местната професионална гимназия по транспорт „Коста Петров“, в която се преподават специалностите „Малък и среден бизнес“ и „Автотранспортна и селскостопанска техника“ полага постоянни усилия да създаде възможности за разнообразна квалификация на младежите, но се сблъсква с трудности за осигуряване на производствено-квалификационен стаж и на дуално обучение за възпитаниците си. Това ги обезверява, че ще намерят работа по изучаваните дисциплини и демотивира значителна част от тях да учат и се квалифицират.

Образователните институции и общинските власти трябва да осмислят възможностите за ранно професионално ориентиране на част от децата и младежите към дефицитни и запазени професии, каквито са професиите на асансьорни техници, техници на медицинска техника³, военнослужещите, пожарникарите, парамедиците, медицинските сестри, социалните дейности, педагогическите професии и др. Изследванията на професионалната ориентация на емигрантите от уязвими групи в Холандия и Германия показват, че всички тези професии са обект на засилен интерес при децата на емигрантите-роми от България. За да станат привлекателни и в страната ни, обаче, трябва да се увеличи заплащането на труда, а за някои от запазените професии, като тази на военните и пожарникарите – да се преосмисли системата от бонуси за заетите в тях и техните семейства.

Трябва да се има предвид и риска от повишаване на емиграцията на младо население при повишаване на образователното и квалификационното му равнище, но евентуалните ползи от такова повишаване на качеството на работната сила са неимоверно по-големи за хората и за обществото като цяло, включително и за привлекателността на община Борован за чужди инвестиции и за развитие на нови производствени мощности и услуги.

Развитието на техническата инфраструктура на общината е друго задължително условие за привличане на инвеститори и стартиране на нови индустриални предприятия и свързаните с тях строителни, транспортни и ремонтни дейности и услуги.

---

³ Инженерната специалност за поддържане на високотехнологичната медицинска техника е закрыта в българските технически университети от години и в момента в страната има по-малко от 100 специалисти почти на пенсионна възраст, които извършват поддръжката на техниката във всички болници и ДКЦ в цялата страна.

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

Важно е общината заедно с областите Враца, Монтана и Видин да се борят за откриването на нови КПП със Сърбия на север от Драгоман и за изграждането на международни пътища и магистрални отсечки както в посока север-юг, преминаващи през Румъния, България и Гърция, така и в посока запад-изток, преминаващи през България и Сърбия и свързващи ги с Италия, Австрия и страните от Западна Европа. Реализацията на такъв международен инфраструктурен проект със съществено финансиране от Европейските фондове би била от решаващо значение за развитието на Северозападния регион и на община Борован, в частност.

Конкретното изпълнение на планираните мерки и дейности в ПРОПР е представено по-долу.

Приоритет 1. Развитие на икономиката

Мярка 1.1. Развитие на икономиката

- ✓ *Повишаване конкурентоспособността на малките и средните предприятия (МСП) чрез подобряване качеството на продукцията, производителността на технологиите и управлението в предприятията;*
- ✓ *Подобряване на информираността на бизнеса.*

През изминалия период стартира дейността си Областен информационен център във Враца. Собствениците на малките преработвателни предприятия на територията на общината (две мелници и цех за преработка на месо), както и директорите на селскостопанските кооперации и по-крупните арендатори на селскостопанска земя ползват информационните услуги на община Борован и на ОИЦ – Враца. През 2018 и началото на 2019 г. те са ползвали информационни услуги за възможностите за инвестиции за развитие на самостоятелен бизнес по Програмата за развитие на селските райони.

През периода 2014-2018 г. арендаторите на земеделска земя и директорите на селскостопанските кооперации са получили кредити за закупуване на високопроизводителна селскостопанска техника и са модернизирани производството си. През последните години те, както и собствениците на месопреработвателния цех в Малорад и на двете мелници, активно ползват услугите на Агенция по заетостта при наемането на сезонна и постоянна работна ръка – наемали са дългосрочно безработни лица, младежи

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

извън заетостта, образованието и обучението, лица с намалена работоспособност и са ползвали облекчаващите бизнеса условия при наемането на такъв тип безработни.

Работодателите в общината оценяват положително подобренията в информационното обслужване на бизнеса, намаляването на административната тежест чрез ползването на електронни регистри и бази данни за регистриране на бизнеса, за отчитане на дейността си, за кандидатстване с проекти по европейски програми и за плащане на дължимите данъци и такси. Въвеждането на електронно банкиране сериозно е намалило финансовите им разходи и разходите на време.

През 2018 г. двама от работодателите са кандидатствали с проекти по Оперативна програма за развитие на селските райони и по ОП „Иновации и конкурентоспособност“, но не са спечелили конкурсите. Оплакват се, че срещат структурни проблеми за финансиране на дейността си по ОП „Развитие на човешките ресурси“ – тя не е ориентирана към дребния и среден бизнес и специално към дребни селскостопански производители.

Мярката има средно ниво на изпълнение.

Мярка 1.1.2. Осъществяване на подкрепа свързана с предоставянето на бизнес услуги

- ✓ *Разработване на стратегия за привличане на инвестиции и реализация на публично-частни партньорства* – тази мярка не е реализирана.
- ✓ *Създаване на каталог с информация за свободни общински терени, сгради и услуги, за които се търсят инвеститори и частни партньори чрез активен маркетинг и реклама на икономическия потенциал на общината* – такъв каталог не е изработен. Общински земи са отдавани под наем за дълготрайни насаждения и за отглеждане на технически/маслодайни култури. Практика е настаняването на земеделци в производствени общински земи, което е насочено към стимулиране на селскостопанското производство и превенция на запустяване на общински земи.

Мярката има средно ниво на изпълнение

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Приоритет 1.2. Развитие на земеделието

Мярка 1.2.1. Развитие на растениевъдството

По изпълнение на тази мярка в Програмата за реализация на Общинския план за развитие е предвидено да се предприемат дейности за насърчаване сдружаването на производителите и кооперирането на участниците във веригата за реализация на земеделски услуги и храни.

На територията на община Борован действат само малки и микропредприятия. Селските стопани са обединени в две кооперации, има и двама по-крупни арендатори на земеделска земя с цел производство на зърнени и технически култури. Мнозинството от дребните собственици на земя, които не са се включили в кооперациите и не са отдали земите си под аренда се занимават с производство на селскостопанска продукция в семеен бизнес, предимно за самозадоволяване.

След създаването на Съюз на зърнопроизводителите от Врачанска област, зърнопроизводители от община Борован са станали негови членове.

Мярката има средно ниво на изпълнение.

Мярка 1.2.2. Развитие на животновъдството

✓ *Създаване, модернизация и разширяване на животновъдни обекти*

Община Борован предоставя общински пасища, мери и ливади за нуждите на животновъдите на база заявен брой животни всяка година.

Мярката има средно ниво на изпълнение.

Приоритет 1.3. Развитие на туризма

В междинната оценка на изпълнението на ОПР Борован (2018 г.) наличието на необитавани къщи се разглежда като предпоставка за развитие на дребен бизнес в сферата на селския туризъм, но такъв извод не изглежда обоснован. Не е изяснена собствеността на необитаваните жилища, волята на собствениците, състоянието на сградния фонд. Не са

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

развити и уменията на местното население в сферата на туризма и съпътстващите го услуги. Досега две семейства са оборудвали къщи за гости.

Във всеки случай перспективата за привличане на нови инвеститори и евентуално на мениджъри и специалисти ще изисква развитието на услуги от този тип: подготовката на стаи и жилища за гости и за отдаване под наем; производство на високо качествени екологично чисти храни в семейни ферми и готовност за включване на гостите в отглеждането на растенията и в грижи и игри с животните; развитие на ресторантьорските услуги; благоустройство на центровете и парковете на селата в общината; развитие на възможностите за прекарване на свободното време и особено – повишаване на качеството на образователната система и на услугите.

Мярка 1.3.1. Развитие на туризъм и спорт

Дейности:

- ✓ *Ремонт и обновяване на стадион в с. Борован*
- ✓ *Рехабилитация на съществуващи и изграждане на нови спортни площадки и фитнес на открито в община Борован*

От началото на този планов период община Борован е извършила много дейности, насочени към развитието на туризма и спорта. Стадионът в с. Борован е ремонтиран и обновен. Ремонтират се старите спортни площадки, училищните физкултурни салони и спортните и детски площадки към детските градини и филиалите им на територията на общината,. Завършено е изграждането на три нови мултифункционални спортни площадки в селата Борован, Малорад и Добролево през 2015 г. по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013г., подкрепена от европейския земеделски фонд за развитие на селските райони на стойност 1 197 354 лв. Активно се спортува в детските градини и училищата, както и в Центъра за подкрепа за личностно развитие „Маша Белмустакова“ в с. Борован.

Мярката има високо ниво на изпълнение.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Мярка 1.3.2.: Развитие на маркетингова политика за популяризиране на Борован

- ✓ *Аудиовизуално представяне на културата, историята и природата в община Борован;*
- ✓ *Подготовка и отпечатване на рекламен каталог и брошури на забележителностите в община Борован.*

Изготвени са рубрики за историята, археологическите обекти, културата, архитектурните и природните забележителности в община Борован и са представени на сайта на общината.

През 2018 г. е спечелен проект "Green thinking – self-awareness for flood risk prevention" - "Зелено мислене - самосъзнание за предотвратяване на риск от наводнения" по Програма - INTERREG – IPA CBC Bulgaria – Serbia Programme на Министерство на регионалното развитие и благоустройството на стойност 582 971.91 лв. общо за двете страни. Една от дейностите по този проект е създаване на документален филм, представящ община Борован.

Мярката има средно ниво на изпълнение.

В Стратегическа цел 1 на ОПР 2014-2020 г. на община Борован са заложили 3 приоритета и 5 мерки.

Мерки с високо изпълнение - 1 с общо 13 дейности

Мерки със средно изпълнение – 4 броя

Мерки с ниско изпълнение – 0

2.2.2. Изпълнение на СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: Подобряване на инфраструктурата и опазване на околната среда

Приоритет 2.1. Подобряване на инфраструктурата

Мярка 2.1.1. Модернизация и разширяване на местната транспортна инфраструктура

Дейности:

- ✓ *Ремонт и реконструкция на четвъртокласен път Добролево – Сираково;*

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

- ✓ *Рехабилитация на уличната пътна мрежа в селата Борован, Малорад, Добролево, Нивянин и Сираково*

През периода 2014-2018 г. са извършени следните дейности по изпълнението на Мярка 2.1.1. финансирани по Програма за развитие на селските райони за периода 2007-2013г., Програма за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г., Държавен фонд „Земеделие“, Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони, Публична инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“, Капиталова програма, по Постановления на Министерски съвет и др.

Дейности	Година	Стойност лв.
Реконструкция и рехабилитация на път VRC 1015 „Нивянин-Борован”	2012 2015	4 583 000.00
Рехабилитацията на пътя Нивянин-Борован-Малорад	2015	5 349 896.4
Рехабилитация и ремонт на улична мрежа с. Малорад-ул."Въло Цоловски", ул."Коста Петров",ул."Цар Самуил", част от ул."Цено Къчовски"	2015	105 845.97
Рехабилитация и ремонт на кръстовището в с.Малорад, пресечка на улица Г. Димитров и Ц. Къчовски : общо 112 кв. м; Изкърпване на улична мрежа в с.Малорад - ул. Г. Генев, ул. Н. Парапунов е ул. Цар Симеон I : общо 472,40 кв. м. – по Капиталова програма	2017	28 397.21
Рехабилитация и ремонт на улици в община Борован със средства отпуснати с Постановление на Министерски съвет: Ул.Иван Нивянин,ул. Иванко, ул.Цар Асен, ул.Симеон Ул.Патриарх Евтимий, ул. Пенчо Славейков в с.Борован, общо 2800 кв.м Ул.Ген.Ангел Андреев, ул. Паисий Хилендарски, ул.Тошка Петрова, ул.Рашко Трифонов, ул.Хан Крум с.Борован, общо 2140 кв.м Ул.Дружба, ул.Вестител,ул. Здравец, ул.Веселец и ул.Кирил и Методий - с.Добролево, общо 1880 кв.м	2016 2018	999 992.00
Рехабилитация на ул. Г. Димитров с. Малорад от 316 до 101 км. – 595 кв. м; Ремонт на ул. Дружба с. Добролево от 12 до 184 км. Общо 1716 кв. м .	2018	103 713.00
Реконструкция на общинска четвъртокласна пътна мрежа в община Борован - с. Борован, ул. „Иван Вазов“ (от ОТ 380 до Път VRC 1015, дължина 1000м) и път Добролево Сираково (път VRC 1016, дължина 1400 м.)“, с. Малорад – от моста за Рогозен до граница	2018	5 607 303.80

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

<p>Малорад-Рогозен (ул. Георги Димитров /от ос 72 до ос 259/, извън регулация /от ос 259 до границата с Рогозен/), с. Сираково (извън регулация - /от границата с Рогозен до ос 48/, ул. „Ерменко“ - /от ос 48 до ос 63/), ул. „Иван Вазов“- /от ос 63 до ос 60/, ул. „Георги Димитров“ - /от ос 48 до ос 63/), с. Нивянин / за Буковец/ (ул. „Димитър Илиев“ - /от ос 37 до ос 112/, ул. „Иван Нивянин“ - /от ос 112 до ос 123/, ул. Максим Горки - /от ос 123 до ос 130/, с. Нивянин / за Соколаре/ (ул. Лазар Петров - /от ос 37 до ос 83/, ул. „Иван Нивянин“ - /от ос 83 до ос 76/, ул. „Иван Нивянин“ - /от ос 76 до ос 70/, ул. „Иван Нивянин“ - /от ос 70 до ос 69/)</p>		
--	--	--

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 2.1.2: Подобряване на водоснабдяването, канализацията и пречистването на отпадните води

Дейности:

- ✓ *Изграждане на пречиствателна станция, канализационна система и подмяна на водопроводната мрежа в с. Борован. Проектът не е одобрен за финансиране отДФЗ.*
- ✓ *Рехабилитация на водопроводната мрежа в селата Малорад и Борован*
- ✓ *Реконструкция на мостовете на територията на Община Борован*
- ✓ *Ремонт на язовирите общинска собственост*
- ✓ *Ремонт на стената на язовир „Гарвански геран“*

През периода 2014-2018 г. са извършени следните дейности по изпълнението на Мярка 2.1.2.:

- Всяка година се правят 4 проверки на язовирните стени и изправността на крановете на 15-те язовира на територията на община Борован и на състоянието на речните корита и преливниците (2 през пролетта и 2 през есента) от комисии от общината и областта и от ДАНТМ;
- Всяка година се извършва текущо почистване на коритата на реките и преливниците от растителност по предписание на ДАНТМ;

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

- Яз. „Горна бара“ се наблюдава постоянно и се поддържа на кота „Мъртъв обем“ по предписание на ДАНТМ, защото му липсва основен изпускателен кран;
- Всяка година се поддържа свободен обем на язовирите на територията на общината чрез контролирано изпускане на вода от тях напролет и след поройни валежи;
- Провежда се обучение и повишаване квалификацията на 10-те доброволца пожарникари (последното обучение е било през 2018 г.);
- С Решение на Общинския съвет № 311/27.09.2018 г. безвъзмездно се прехвърлят на държавата язовирите „Церов дол“, „Стубеля“, „Жарковец“, „Домославец“, „Корея“, „Гарвански геран“, „Езерска падина“ и „Млада овчарка“.
- Закупено е защитно облекло за доброволното формиране за превенция и потушаване на пожари и наводнения през 2018 г. на стойност 10 000 лв.
Предоставено е дарение от Федералната служба за защита на населението на Конфедерация Швейцария, чрез Националното сдружение на общините за Доброволното формиране на общината, сформирано през 2017 година, съгласно изискванията на Закона за защита и бедствия. Предоставени са следните видове предпазни облекла, които да се използват от доброволците при бедствия, а именно: **8 гумирани панталона за наводнения, 3 гумирани якета за наводнения, 9 гумирани шапки за наводнения, 12 пуловери, 30 униформени гащеризони, 8 униформени панталони, 37 униформени якета, 26 униформени шапки и 15 специални колани.**
- Провежда се обучение на учениците в час на класния ръководител „Как да се държим при земетресение, пожар, други стихийни бедствия“ – текущо всяка година.
- Проектът за *Изграждане на пречиствателна станция, канализационна система и подмяна на водопроводната мрежа в с. Борован* не е одобрен за финансиране от ДФЗ.
- През 2016 г. Община Борован подготвя е подготвен нов проект за подмяна на ВИК, който е одобрен за селата Добролево, Малорад, Нивянин и Сираково. Тече процедура по избор на изпълнител на ремонтни дейности.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Дейности	Година	Стойност лв.
Изграждане на отводнителна система за отводняване на централната част на с. Нивянин	2014	5 751.60
Реконструкция на моста в с. Малорад	2018	713 186.38
Ремонт на стената и на преливника на язовир „Гарвански геран“, почистено коритото на реката	2018	64 792.80
Ремонт на стената и на крановете на яз. „Братковец“	2018	концесионер
Рехабилитация и ремонт на стената на яз. „Езерска падина“, монтиране на нов изпускателен кран, ремонт на преливника, продълбочаване на речното корито под язовира	2018	64 761.00
Ремонт на преливника и почистване на речното корито и преливника на яз. „Потока“	2018	-
Ремонт на преливника на яз. „Велчов лъг“ и почистване на коритото от растителност	2018 2019	изготвен идеен проект
Реконструкция на част от водоснабдителната система и водоснабдителните системи в селата – с.Добролево, с.Сираково, с.Нивянин и с.Малорад и - община Борован	2016- 2019	Одобен за финансиране от ДФЗ на стойност 5 711 725, 04 лв.

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 2.1.3.: Подобряване на електроснабдяването

- ✓ *Рехабилитация на уличното осветление в селищата на община Борован -с. Малорад, с. Добролево , с. Нивянин и с. Сираково*

Рехабилитацията на уличното осветление в селищата на община Борован е завършена до началото на текущия планов период. През периода 2014-2018 г. община Борован извършва текуща поддръжка на уличното осветление.

Мярката има средно ниво на изпълнение.

Мярка 2.1.4.: Модернизация на образователната инфраструктура

- ✓ *Цялостно обновяване и модернизирание на базата на училищата и детските градини*

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

През периода 2014-2018 г. са извършени следните дейности по изпълнението на Мярка 2.1.4. финансирани по Национална програма „Развитие/модернизиране на материално-техническата база в училищата“, Национална програма ИКТ, ОП НОИР - Проект „Твоят час“, ЦМЕД ”Амалипе”, фондация ”Америка за България”, ПУДОС и др.

- През 2014-2015 г. са изготвени технически паспорти, енергийно обследване и паспорти на Професионалната гимназия по транспорт „Коста Петров“, ОУ „Отец Паисий“;

Дейности	Година	Стойност лв.
Ремонт на покрива, 2 стаи и физкултурния салон на ПГ по транспорт, с. Борован	2014-2015	247 252.00
Оборудване на компютърна зала на ПГ по транспорт	2015	16 200.00
Ремонт на покривите на работилниците на ПГ по транспорт	2015-2016	42 004.25
Обогатяване на автопарка на ПГ по транспорт с дарени от МОН автомобили Ситроен С5 и Форд Галакси 7, Шкода „Октавия“ от РУО	2015-2016 2017-2018	35 657.67
Инсталиране на високоскоростен безкабелен интернет в ПГ по транспорт	2017-2018	1 050.00
Частично подобряване на МТБ – Ремонт на спортна площадка на ОУ „Отец Паисий“ – Борован. Поставяне на нова ограда, асфалт, пясъчник. Закупени нови маси, шкафове и столове за една класна стая, една мултимедия, 6 компютъра, ново обзавеждане в столовата и кухнята в училището /мивки, шкафове, маси, столове/. Ново обзавеждане с мебели в директорски кабинет и кабинета на главния счетоводител.	2013-2014	26 800.00
Частично подобряване на МТБ на ОУ „Отец Паисий“, с. Борован: Ремонт на физкултурен салон и освежаване на класните стаи. Изграждане на портал на входа на двора на училището и оформяне на цветарници и нови кошчета. Закупени нови маси и столове за две класни стаи, интерактивна дъска по проект „Твоят час“, два лаптопа и два принтера.	2014-2015	9 750.00
Частично подобряване на МТБ на ОУ „Отец Паисий“ – в две класни стаи, обновена учителска стая с нови маси, шкафове. Обзаведени две класни стаи с нови маси и мебел.	2015-2016	2 700.00
Обзавеждане на учителска стая на ОУ „Отец Паисий“ с. Попица	2016-2017	2 000.00

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Оборудване на втора компютърна зала в ОУ „Отец Паисий“ в с. Борован. Закупуване на три нови лаптопа и пет плазмени ТВ, ползващи се за екран, четири таблета, два броя копирни машини. Монтиране на окачени тавани и боядисване на класни стаи. Монтиране на витрини в коридорите на училището .	2017-2018	20 000.00
Рехабилитация на стаи, закупуване на мултимедийно устройство, столове, масички, бюра, завивки, дюшечета, спално бельо, пътеки и килими в ДГ „Ю. Гагарин“ в с. Малорад	2017-2018	22 000
Закупуване на 3 лаптопа, 2 таблета, мултимедия за филиала на ДГ „Ю. Гагарин“ в с. Добролево	2017-2018	2 400
Поставяне на ламинат на компютърен кабинет, боядисване на стаите на училището, ремонт на тоалетни – монтиране на казанчета и батерии, ремонт на училищната кухня и оборудването ѝ в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Добролево по проект на	2017-2018	1500
Изграждане на нов компютърен кабинет; подмяна на мебелите във всички класни стаи; оборудване на виртуална класна стая; оборудване на специализирани кабинети за занимания по интереси в ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ в с. Малорад	2017-2018	24 200

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 2.1.5.: Модернизация на здравната инфраструктура

Дейности:

- ✓ *Ремонт на сградата на поликлиниките в с. Борован и с. Добролево*
- ✓ *Ремонт и обновяване на здравни служби и медицински кабинети*

През периода 2014-2018 г. са извършени следните дейности по изпълнението на Мярка 2.1.5. финансирани от Междуведомствена комисия „Бедствия и аварии“

Дейности	Година	Стойност лв.
Ремонтно възстановителни работи по сградата на поликлиника в с. Борован	2015	199 375.00
Ремонт и обновяване на здравни служби и медицински кабинети в селата на общината	2016	60 456.98

Мярката има високо ниво на изпълнение.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Мярка 2.1.6.: Модернизация на социалната инфраструктура

Дейности:

- ✓ *Ремонт на сградата на бившия социален патронаж в с. Нивянин*
- ✓ *Преустройство на сградата на кметството в с. Сираково в дом за стари хора*

В ОПР на община Борован е допусната грешка: не съществуват такива социални обекти в с. Нивянин и с. Сираково.

През 2016 г. е извършен ремонт и рехабилитация на сградата на „Домашен социален патронаж“ в с. Борован.

Мярката има средно ниво на изпълнение.

Мярка 2.1.7: Модернизация на културната инфраструктура

- ✓ *Ремонт, оборудване и обзавеждане на читалищата в с. Малорад, с. Борован и с. Добролево и с. Нивянин*
- ✓ *Ремонт, възстановяване, изографисване и опазване на религиозните храмове на територията на община Борован*
- ✓ *Изграждане на религиозен храм в с. Сираково*
- ✓ *Ремонт на читалищата в с. Малорад, с. Добролево, с. Нивянин*
- ✓ *Ремонт и реставрация на църквите в с. Борован, с. Малорад и с. Добролево*
- ✓ *Изографисване на църквата в с. Нивянин*
- ✓ *Изграждане на параклис в с. Сираково*
- ✓ *Изграждане на обредни домове в гробищните паркове на територията на община Борован*

През периода 2014-2018 г. са извършени следните дейности по изпълнението на Мярка 2.1.7. финансирани по Публична инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“,ДФЗ, Капиталови разходи и др:

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Дейности	Година	Стойност лв.
Ремонт и реконструкция на сградата на читалище "Пробуда 1926" в с. Добролево (ДФЗ)	2014-2015	316 193.57
Изграждане на параклис в с. Сираково	2015	51 070.00
Ремонт и реконструкция на сградата на читалище "Просвета 1919" в с. Малорад	2015	377 318.00
Изграждане на Културно-информационен център, с. Малорад	2015	461 789.00
Оборудване и обзавеждане на Културно-информационен център, с. Малорад	2018	39 598.73
Рехабилитация и освежаване на две стаи и салон в Центъра за подкрепа на личностното развитие „Маша Белмустакова“, с. Борован	2018	-
Почистени гробищни паркове в с. Малорад, с. Борован, с. Добролево, с. Сираково и с. Нивянин	2017/2018	-

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 2.1.8.: Опазване и адаптиране на недвижимите културни ценности

- ✓ *Реставриране на паметници на културата и забележителности свързани с историята на община Борован.*
- ✓ *Запазване и реставриране на археологическите находки от местността „Могилата“ - с. Борован*

През 2018 г. е извършено почистване с песькоструйка на паметниците на културата на територията на община Борован на обща стойност 4 000 лв.

Мярката има средно ниво на изпълнение.

Мярка 2.1.9.: Модернизация на административни сгради

- ✓ *Ремонт, реконструкция и внедряване на енергоспестяващи мерки на административните сгради в Община Борован*
- ✓ *Ремонт и оборудване на помещенията и сградите на пенсионерските клубове в община Борован*
- ✓ *Ремонт на сградата на търговския дом в с. Сираково*

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

През периода 2014-2018 г. са извършени следните дейности по изпълнението на Мярка 2.1.9. финансирани от Междуведомствена комисия „Бедствия и аварии“, Публична инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“,

Дейности	Година	Стойност лв.
Ремонтно – възстановителни работи по сградата на кметство в с. Добролево	2015	172 737.02
Вътрешно преустройство, основен ремонт и прилагане на мерки за енергийна ефективност на сградите за общински нужди в кв. 1а, УПИ 1759 Община с. Борован, Област Враца	2015	626 872.00
Ремонтно-възстановителни работи на сградата на кметството в с. Добролево, общ. Борован	2016	110 913.97
Ремонтно възстановителни работи по сградата на кметство с.Сираково	2017	19 991.20
Оборудване на зала на общински съвет община Борован	2017	5031.60
Ремонт на сградата и покрива на сградата на кметството в с. Малорад	2016	60 153.97
Ремонт на сграда общинска собственост – ТСУ	2017	25 709.36

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 2.1.10 Комплексно планиране и устройство на територията.

Дейности:

- ✓ *Разработване на Общ устройствен план на община Борован;*
- ✓ *Разработване на Концепция за пространствено развитие на община Борован, акцентираща на приоритетните зони на територията на общината;*
- ✓ *Актуализация на кадастралните и регулационни планове на 5 населени места, в т.ч. цифровизация - с. Борован, с. Малорад, Добролево, Нивянин и с. Сираково;*

В момента се изработва Общ устройствен план на с. Борован

Мярката има ниско ниво на изпълнение.

Приоритет 2.2.: Опазване на околната среда

Мярка 2.2.1.: Опазване чистотата на атмосферния въздух

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Измерванията на чистота на въздуха в община Борован не показват замърсявания над референтните стойности.

Продължава използването на отопление на твърдо гориво през зимните месеци.

Мярката има средно ниво на изпълнение.

Мярка 2.2.2.: Управление на водните ресурси и опазване на чистотата им

Дейности:

- ✓ *Корекция на коритото на р. Скът при с. Нивянин и с. Борован*
- ✓ *Почистване на речните корита при с. Добролево и с. Сираково*
- ✓ *Почистване и корекция на реките и деретата в с. Борован*

През периода 2014-2018 г. са извършени следните дейности по изпълнението на Мярка 2.2.2.

Дейности	Година	Стойност лв.
Почистено е коритото на реката и е продълбочено речното корито в продължение на 500 м под яз. „Езерска падина“	2018	19 400 средства от Областна администрация
Почистено и продълбочено е коритото на реката при яз. „Потока“	2018	2500 – осигурени от концесионер АКВАЛЕНД
Всяка година реките и деретата на територията на общината се почистват от растителност	2014	8000.00

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 2.2.3.: Подобряване управлението на отпадъците

- ✓ *Оптимизиране на системата за сметосъбиране, сметоизвозване и депониране на твърдите битови отпадъци в община Борован*
- ✓ *Оборудване на населените места на Община Борован със съдове на ТБО.*

В периода 2014-2018 г. са извършени следните дейности по изпълнението на Мярка 2.2.3.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Дейности	Година	Стойност лв.
Закупуване на нова сметосъбирачна машина	2016	50 112.00
Закупуване на 40 съдове на ТБО тип „Бобър“ за с. Борован, Добролево, Малорад и Нивянин	2016	20 000.00
Закупуване на 19 съдове на ТБО тип „Бобър“	2017	9 995.20
Почистени нерегламентирани сметища в покрайнините на селата Борован, Малорад, Добролево, Нивянин и Сираково	2018	0,00
Разделно събиране на отпадъци общо 3 660 кг. От тях: хартия 1160 кг.; пластмаса 1140 кг; стъкло 1360 кг. Отсортирани 2 861 кг. От тях: хартия 755 кг; пластмаса 865 кг.; стъкло 1360 кг.	2017	0,00
Депонирани отпадъци 784 780 кг.	2017	14767,83
Разделно събиране на отпадъци общо 2 220 кг. От тях: хартия 1100 кг.; пластмаса 1120 кг. Отсортирани 1 560 кг. От тях: хартия 679 кг; пластмаса 881 кг.	2018	0,00
Депонирани отпадъци 741 160 кг.	2018	15 998,80

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 2.2.4.: Развитие на зелената система в общината

Дейности:

- ✓ *Рехабилитация на площадното пространство, тротоарите и зелените площи в селищата на община Борован;*
- ✓ *Ремонт на съществуващи и поставяне на нови съоръжения /чешми, пейки, кошчета/ в парковете на община Борован;*
- ✓ *Реконструкция на парковото пространство в с. Нивянин, включващо изграждане на цветни алеи и зелени площи.*

През периода 2014-2018 г. са извършени следните дейности по изпълнението на Мярка 2.2.4. финансирани по ПУДООС,

Дейности	Година	Стойност лв.
Рехабилитация на паркове и зелени площи „Централен парк на с. Добролево - зона за отдих	2013	10 000
Рехабилитация на паркове и зелени площи „Централен парк на с. Борован - зона за отдих	2013	10 000
Рехабилитация на централния площад пред читалището в с. Борован и изграждане на достъпни преходи от	2017	24 913.30

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

тротоара към улицата за лица с увреждания, майки с детски колички, възрастни и деца.		
Рехабилитация на парка в двора на ОУ „Отец Паисий“ в с. Борован, оформяне на цветарници и поставяне на нови кошчета	2014- 2015	5 000
Рехабилитация на парка в двора на ПГ по транспорт в с. Борован. Поставяне на нови съоръжения (пейки, кошчета в парка)	2017- 2018	5 000

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 2.2.5.: Опазване на биоразнообразието

Дейности:

✓ *Поощряване на граждански инициативи за опазване на природата.*

Учениците от ОУ „Отец Паисий“ в с. Борован, ПГ по транспорт в с. Борован, ОУ „Св. св Кирил и Методий“ в с. Добролево и ОУ „Св. св Кирил и Методий“ в с. Малорад участват в проект „Обичам природата и аз участвам“ през 2015 г. Привлечени са 19 669.00 лв. за изпълнението на проекта.

Учениците от ОУ „Св. св Кирил и Методий“ в с. Добролево участват в изпълнението на проект „Зелена и чиста околна среда“ през 2016 г.

Всяка година служителите на общината, граждани и учениците от всички училища на територията на общ. Борован участват в кампанията „Да изчистим България за един ден“. През 2017 г. при това почистване са събрани и извозени 17 120 кг. отпадъци, а през 2018 г. – 9 400 кг.

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 2.2.6.: Подобряване на енергийната ефективност

✓ *Подмяна на уличното осветление на населени места от община Борован;*

Уличното осветление в петте села е подменено и се поддържа.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

През периода 2014-2018 г. са монтирани окачени тавани във физкултурния салон и 10 класни стаи на ОУ „Отец Паисий“ с цел повишаване на енергийната ефективност.

Мярката има средно ниво на изпълнение.

В Цел 2 на ОПР 2014-2020 г. на община Борован има заложен общо 16 мерки за развитие, от които:

Мерки с високо изпълнение – 10 броя;

Мерки със средно изпълнение – 5 броя;

Мерки с ниско изпълнение – 1 броя.

2.2.3. Изпълнение на СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: Социална интеграция и развитие

Приоритет 3.1.: Подобряване качеството на здравните услуги

Мярка 3.1.1.: Подобряване на достъпа до първична и специализирана медицинска помощ

Дейности:

- ✓ *Обслужване на възрастни хора и инвалиди по домовете*
- ✓ *Профилактични прегледи в училищата*

На територията на община Борован действат 4 кабинета на ОПЛ, 4 кабинета по деонтология, акушеро-гинекологичен, хирургичен и педиатричен кабинет. До края на 2018 г. четирима ОПЛ и двама зъболекаря с по две практики всеки: единият – в с. Борован и в с. Нивянин, вторият в с. Малорад и с. Добролево, обслужват всички пациенти в общината. Д-р Дилков е на работа в кабинета си в Борован всеки делничен ден и посещава с. Нивянин преди обяд в понеделник и петък и всеки път, когато се налага спешна медицинска помощ. Поел е медицинските грижи и за децата, настанени в Центъра за настаняване от семеен тип в с. Борован. По подобен начин е организирана работата и на зъболекарите в общината.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Община Борован е предоставила безвъзмездно лекарските кабинети и е поела енергийните и ремонтните разходи на здравните заведения и кабинети на територията си.

Общината е сключила договор с Частен медицински център Дауд от гр. Враца за неотложна помощ и консултации с медицински специалисти. Педиатър, гинеколог и хирург идват в селата на общината в определени дни от седмицата по график и при неотложна нужда.

ОПЛ обслужват средно по около 1200 здравноосигурени пациенти и по 200–300 здравно неосигурени пациенти всеки. В работата им помагат 4 медицински сестри, които обслужват детските и училищните заведения в съответните села. От 2016 г. в с. Малорад е назначен здравен медиатор.

За периода 2015-2018 г. е реализирана Национална програма „Асистенти хора с увреждания“ са обгрижени 98 жители на община Борован.

За периода от 2014-2015г. е реализиран проект “Нови Алтернативи“ на стойност 515 513,04 лв., като е оказана подкрепа на потребители в справянето с ежедневни дейности, съобразени с личните им интереси и възможности.

За периода 2015-2016г г. беше реализиран проект „Нови възможности за грижа“ на стойност 291 889, 69 лв. с което се подобри качеството на живот на деца и възрастни хора с увреждания и тежко болни лица с ограничения или в невъзможност за самообслужване

За периода 2016-2018 г. беше реализиран проект BG05M9OP001-2.002 "Право за независим живот" по ОП „РЧР“ на стойност 499 849,00 лв., който осигурява лични асистенти и домашни помощници за лица с увреждания на територията на община Борован. За 2018 г. по Национално финансиране съгласно ПМС №332/27.12.2017г. продължава грижата за лица в неравностойно положение.

Всички деца са обхванати със задължителните за възрастта им имунизации, необхванати са няколко деца, заминали с родителите си в чужбина. Лекарите следят протичането на бременността на всички бременни, независимо от здравноосигурителния им статус, включени са в Националната програма за майчино и детско здраве.

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

На територията на общината се провежда активна превенция на социални и заразни болести и на болести, предавани по полов път. През 2018 г. е проведен скрининг за туберкулоза с подвижен томограф и превенция на сърдечно-съдови и белодробни заболявания. Поради масовата безработица и ниски доходи в общината, лекуващите лекари вземат най-ниските възможни такси за прегледи и медицински услуги и освобождават от такси социално слабите си пациенти. Те посещават по домовете всички лежачо болни и много възрастни самотно живеещи лица при нужда.

Изградена е система за взаимодействие между учителите, учениците и техните лични лекари на територията на община Борован за осъществяване на постоянна връзка с ОПЛ при инциденти.

В резултат от работата на лекуващите лекари и медицински работници от 1992 г. досега няма смъртен случай в ЦНСТ. Детската смъртност в общината е намаляла. Намаляла е извънредно ранната раждаемост, а през последните години се наблюдава известно намаление и на ранната раждаемост (на майки под 18-20 годишна възраст).

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 3.1.2.: Подобряване на достъпа до дентално - медицински услуги

Дейности:

- ✓ *Профилактични прегледи по училища и детски градини*

Профилактичните дентални прегледи на децата в детските градини и в училищата се осъществяват редовно.

Мярката има средно ниво на изпълнение.

Приоритет 3.2.: Подобряване качеството и достъпа до образованието

Подобряването на качеството и достъпа до образование е един от най-важните приоритети за развитието на община Борован. Ситуацията в общината е сложна. Около две трети от учениците са от уязвими семейства и групи, характеризиращи се с масова продължителна безработица; масова, дълбока и продължителна бедност, която се предава на младите поколения; много ниско образование на родителите; неразвит пазар на труда, което

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

допълнително демотивира децата и младежите от тези семейства да учат. Много от децата в продължение на години са се включвали в усилията за оцеляване и изхранване на семействата за сметка на редовното посещение на училищните занимания. Някои родители от най-маргинализираните семейства изпитват дълбоко недоверие към институциите и не виждат смисъл децата да ходят редовно на училище. В почти половината от семействата на учениците поне един от родителите е в чужбина, а прародителите не винаги са в състояние да ги мотивират да учат.

Бедността е основна пречка за по-пълното обхващане на децата на 3 и 4-годишна възраст в детските градини на територията на общината. Тя е и в основата на все още непреодоления висок абсентизъм при децата на 3-4 годишна възраст в детските градини и в училище, особено при по-големите ученици.

Общината полага усилия за подобряване на материално-техническата база на всички детски заведения и училища на територията на общ. Борован, за развитието на училищния спорт и заниманията с изкуство и култура, за медицинското и денталното обслужване на децата и учениците, за повишаване на здравната им култура и тази на родителите им, за подобряване на връзката между семейството и училището. За тази цел тя подпомага реализирането на различни инициативи, дейности и проекти. От 2017- 2018 г. във всички детски градини и филиалите им и в две от основните училища са назначени образователни медиатори. Транспортирането на децата от домовете им до училищата от 1 до 12 клас се реализира с училищни автобуси и се финансира от общинския бюджет. В училищата е осигурено видео-наблюдение във всички класни стаи, в коридорите и на входа, както и охрана.

Всички преподавателски екипи на детските и учебните заведения на територията на община Борован полагат усилия за повишаване на обхвата и задържането на децата в детските градини и в училище. За тази цел във всички детски градини и в основните училища е въведено целодневно обучение и са осигурени безплатни подкрепящи закуски по Европейските и националните схеми „Чаша топло мляко“ и „Училищен плод“, както и безплатен топъл обяд за всички деца на целодневно обучение от първи до седми клас, какъвто се предоставя дори през летните училища за наваксващи занимания с деца с образователни затруднения.

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

Във всички детски и учебни заведения в община Борован са осигурени ресурсни учители, логопеди, психолози и/или педагогически съветници за работа с децата със специфични образователни потребности, с логопедични проблеми, с проблеми при овладяването на агресията или при общуването, с трудности при адаптацията си към училище или социалната среда, за нуждаещите се от подкрепа деца в семейства с домашно насилие или други тежки проблеми.

Във всички детски градини и в основните училища са сформирани групи за допълнителна работа по български език (и математика) за деца от уязвими групи по програми „С грижа за всеки ученик“ (за периода до 2014 г.), „Развитие на системата за предучилищно и училищно образование“ от 2015 г. досега. В резултат от обединените усилия на учители, възпитатели и други педагогически специалисти, децата в детските градини и в началното училище развиват хигиенни навици, умения да се самообслужват, да спазват общоприетите норми за добро поведение, да внимават и да учат, да спазват определен режим.

Около 95% от учениците от първи до седми клас са обхванати от целодневно обучение. Занятията в следобедните групи се водят в три блока: организиран отдих и спорт, самоподготовка и занимания по интереси. Целта на заниманията в първия блок е да се засили привлекателността на училището, да се осмисли прекарването на свободното време, да се повиши физическата активност на учениците, да се подобрява здравето и физическата дееспособност, да се намали затлъстяването и нездравословния начин на живот. Самоподготовката допринася за правилното и трайно усвояване на учебния материал. Посредством нея се осъществяват следните цели: формиране положителна нагласа към ученето, създаване навици за самостоятелно учене с разбиране, създаване умения за организираност, акуратност и екипност. Третият блок – занимания по интереси – спомага за развиване уменията на учениците по приятен и интересен за тях начин; обогатява знанията им в области, които не са включени в задължителната им подготовка, насърчава творческите им възможности и умения за културен и активен живот, необходими в съвременното общество, обогатява общата култура на учениците, удовлетворява потребностите им от творческа изява и общуване, възпитава нравствени добродетели като отзивчивост, взаимопомощ, самодисциплина, отговорност и уважение

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

към другите. Директорите на училищата твърдят, че се наблюдава повишаване на интереса към тази форма на обучение от страна на родители и ученици. Нараства броят на подадените заявления за включване на ученици в групите за целодневна организация.

Постиженията на педагозите са:

1. Осигурен е пълен обхват на децата на 5 и 6 години в предучилищно възпитание и обучение и в образование от 1 до 7 клас.
2. Нараства делът на обхванатите деца на възраст 3-4 години в детските градини.
3. Видимо намаляват неизвинените отсъствия и самоотлъчвания.
4. Рязко е намалял делът на ранно отпадналите от училище деца. Преодоляно е масовото отпадане на ромските деца от образователната система при прехода от основно към средно образование. През последните години всички деца, завършващи 7-ми клас продължават образованието си. През 2018 г. 100% от завършилите 7-ми клас на територията на община Борован са продължили да учат в професионалната гимназия в с. Борован или във Враца.
5. Постоянно се увеличава делът на ромските деца, получаващи професионално образование и завършващи средно образование.
6. Повишава се делът на завършилите средно образование, които си намират работа или продължават да учат във ВУЗ. През 2018 г. 20 от випускниците на ПГ по транспорт, които са взели диплома за завършено средно образование, са започнали работа, 4 момичета и 2 момчета са продължили обучението си във ВУЗ, 2 от випускниците са безработни. През последните години между 25 и 30% от завършващите средно образование деца от община Борован се записват да следват във ВУЗ.
7. Макар и бавно, намалява ранната брачност и раждаемост и свързаното с тях ранно отпадане от училище.
8. Подобрява се връзката на детските градини и училищата с родителите. Преодолява се недоверието на ромските родители към образователните институции и се засилва влиянието им върху мотивирането на децата да учат.

Нерешените проблеми са свързани с качеството на образованието, измерено чрез успеваемостта на учениците при независимо външно оценяване. Резултатите и на

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

четвъртокласниците, и особено на седмокласниците са по-ниски от средните стойности за област Враца и от националните средни стойности по всички наблюдавани учебни предмети.

За справянето с този проблем и за постигане на устойчивост при успехите се осъществяват дейности по следните мерки:

Мярка 3.2.1.: Информационно обезпечаване на учебните заведения

Дейности:

- ✓ *Изграждане на нови компютърни кабинети;*

За изпълнение на мярка 3.2.1. в периода 2014-2018 г. са осъществени следните дейности, финансирани по

Дейности	Година	Стойност лв.
Инсталиране на високоскоростен безжичен интернет във всички детски градини и училища.	2014-2018	7 250.00
Оборудване на всички детски градини и основните училища с мултимедии и компютри.	2014-2018	6 507.78
Оборудване на втора компютърна зала в ОУ „Отец Паисий“ в с. Борован с 10 нови компютърни устройства. Закупуване на три нови лаптопа и три плазмени ТВ, ползващи се за екран, четири таблета, два броя копирни машини за нуждите на учителите.	2017-2018	18 000.00
Оборудване на компютърна зала с 10 нови компютърни устройства и на виртуална класна стая с интерактивна дъска, мултимедия и компютър в ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ в с. Малорад.	2017-2018	9 500.00
Оборудване на компютърна зала на ПГ по транспорт	2015	16 200.00

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 3.2.2.: Създаване на нови извънкласни и извънучилищни форми на заниманията на деца и младежи

- ✓ *Разкриване на нови извънкласни и извънучилищни форми в ОДК Борован.*

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Всички детски градини и училища на територията на община Борован работят по редица проекти, финансирани от национални и европейски програми и постоянно разнообразяват и обогатяват извънкласните и извънучилищни форми на занимания с деца.

Дейности	Година	Стойност лв.
ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Малорад работи по национална програма „Училището – територия на учениците“	2013-2014	9 722.00
ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Малорад работи по проект „Училище за себеутвърждаване и подготовка към европейски хоризонти УСПЕХ, финансиран от национална програма BG051PO001 – 4.2.05 „Да направим училището привлекателно за младите хора“	2013-2015	41 825.00
ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Малорад, ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ в с. Добролево и ОУ „Отец Паисий“ в с. Борован работят по проект BG05П2ОР001-2.004-0004 „Развитие на способностите на учениците и повишаване на мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности“ по програма „Твоят час“ – фаза 1. Обхванати са общо 352 ученика, създадени са 28 групи за занимания по интереси и 15 групи за деца с обучителни затруднения.	2016-2017 2017-2018	139 208.60
ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Малорад, ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ в с. Добролево, ОУ „Отец Паисий“ в с. Борован и всички детски градини в общината участват чрез проект „Аз, ти, тя и той, заедно за интеграция на ромите“ в процедура BG05M9OP001-2.018 „Социално-икономическа интеграция на уязвими групи. Интегрирани мерки за подобряване достъпа до образование“ – Компонент 1, финансирана от ОП РЧР и ОП НОИР.	2018-2020	830 000.00
ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Малорад печели Регионален грант на ВИВАКОМ за изграждане на училищна библиотека	2015-2016	4 935.00
ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Малорад финансира спортни и културни дейности в училището по НП „Осигуряване на съвременна образователна среда“	2017-2019	1 583.00
ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Малорад и ОУ „Отец Паисий“ участват в проект „Всеки ученик ще бъде отличник“ на ЦМДТ „Амалипе“, гр. Велико Търново – обхванати общо 40 ученика	2017-2019	-

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Група от 15 ученика от ОУ „Отец Паисий“ работи по проекти „Всеки ученик ще бъде отличник“ и „Фолклор на етносите. Ромски фолклор“. Всяка година ученици участват във фестивал „Отворено сърце“ във Велико Търново. Проектът се финансира от ЦОИДУЕМ и ЦМДГ „Амалипе“, гр. Велико Търново	2015-2019	-
ОУ „Отец Паисий“ с. Борован работи по проект BG05IP001.3.1.06 „Подобряване на качеството на образованието в средните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес“	2017-2018	46 247.62
ОУ „Отец Паисий“ с. Борован работи по програма „ИКТ в образованието“	2017-2018	10 247.00
ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ в с. Добролево работи по Национална програма „Осигуряване на съвременна образователна среда“, модул „Подобряване на условията за експериментална работа по природни науки“ и по модул „Осигуряване на ученически шкафчета“	2017-2019	-
Оборудване на компютърна зала на ПГ по транспорт	2015	16 200.00
Детски градини „Тошка Петрова“ с. Борован и „Юрий Гагарин“ с. Малорад и филиалите им изпълняват съвместен проект с община Борован с наименование: „Заедно можем повече: за качествено обучение в детските градини в Община Борован“ финансиран от ЦОИДУЕМ	2017-2018	32 583.60
ДГ „Юрий Гагарин“ с. Малорад и филиалът ѝ в с. Нивянин са спечелили проект по Национална програма ИКТ за развитие на интерактивни форми на обучение	2017-2018	2 400.00
ДГ „Юрий Гагарин“ с. Малорад единствена в област Враца работи по Национална програма на МОН „Заедно за всяко дете“ по проект „Мама и АЗ заедно в детската градина“	2018-2019	4 400.00
ДГ „Юрий Гагарин“ с. Малорад има Работилница „От златните ръце на мама и баба“. Изработените сурвачки, мартенички, картички се продават на базар за благотворителни цели.	2017-2019	-

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 3.2.3.: Квалификация на преподавателите във връзка с подобряване на учебния процес

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

- ✓ *Провеждане на квалификационни форми на обучение на общинско ниво с учителите от училищата и детските градини на територията на Община Борован.*

Всички учители, възпитатели, специалисти и директори на училища и детски градини всяка година преминават по няколко квалификационни курса в зависимост от потребностите на учителите и идентифицираните проблеми при обучението и възпитанието на децата и учениците. Средно годишно всеки преподавател на територията на община Борован преминава по 4.7 обучителни и квалификационни курса. Част от тях се провеждат в други градове в страната и в чужбина.

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 3.2.4.: Развитие на спорта

Дейности:

- ✓ *Изграждане на нови, обновяване и обезопасяване на съществуващи детски площадки на открито в община Борован*

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Приоритет 3.3.: Подобряване качеството на социалните услуги и интегриране на групи в социална изолация

Мярка 3.3.1.: Създаване на нови социални услуги и/или поддържане на налични такива

- ✓ *Създаване на център за работа с деца в Община Борован със специални образователни потребности-деца на социално слаби семейства, деца с увреждания, деца изостанали в обучението от образователната система.*
- ✓ *Изграждане на Център за социална рехабилитация и интеграция на хора с увреждания в община Борован;*

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

В с. Борован е създаден Център за подпомагане на личностното развитие „Маша Белмустакова“. В него в общи групи по футбол, волейбол, народни танци, изобразително изкуство, приложни изкуства, художествено слово и др. се занимават деца със специални интереси и деца със специфични образователни потребности – общо 138 деца на възраст от 7 до 15 години. Над половината от тях са от бедни ромски семейства. Общината подпомага финансово и организационно всички дейности и публични изяви на децата. Те участват в тържественото честване на всички национални и регионални празници и традиции, възстановяват коледни обреди и лазаруване, участват в Ботевите тържества, организират спортни игри, в които се включват деца от всички училища в общината. През 2018 г. децата от групата по изобразително изкуство участват в Петнайсетия Областен конкурс за детска рисунка.

В Центъра децата развиват творческите си способности и умения да се самоизразяват чрез изкуство, а заедно с тях – самоуважение, чувство за собствено достойнство, умения да работят в колектив, лидерски умения, патриотизъм.

За периода 2016-2018г. е реализиран проект „Топъл обяд

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 3.3.2.: Обучение и преквалификация на възрастни, на трайно безработни и на други лица от групите в неравностойно положение на пазара на труда

През периода 2014-2018 г. Дирекция „Бюро по труда“ е обучила 52 продължително безработни млади хора до 29 годишна възраст от общ. Борован по програма „Дигитална компетентност“ (2017 г.), и те всички са започнали работа. Обучила е трима души за касиери и те са започнали работа (2015). Работила е по изграждане на умения за започване на работа на трима дълготрайно безработни младежи и те са си намерили работа. Един обучаван за текстилен работник не е завършил обучението си (2018).

Устроила е по мерки и програми от НПЗД и ОП РЧР общо **1 472** безработни лица за периода 2014-2018 г. – безработни младежи, продължително безработни и лица с намалена работоспособност от община Борован на места за временна заетост за различни периоди от време.

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

През 2017 и 2018 г. ЦОИДУЕМ обучава петима образователни медиатора. Всички те са назначени на работа в детските градини и в основните училища в с. Добролево и в с. Малорад. Един от медиаторите в ДГ в Малорад е пожелал да напусне поради лични причини и работата му е поета от друг медиатор. От 2016 г. в общината е назначен на работа здравен медиатор, в момента преминава обучение втори.

Активисти от местната група за интеграция на ромите са преминали обучения за идентифициране и представяне на приоритетите на ромската общност, за развиване на умения да подготвят проекти, с които да кандидатстват за финансиране от Европейските и националните фондове, за мониторинг и оценка на изпълнението на Областната стратегия за интеграция на ромите.

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 3.3.3.: Стимулиране на намалението на младежката и дългосрочната безработица

Дирекция „Бюро по труда“ Бяла Слатина е устроила по мерки и програми от НПЗД и ОП РЧР общо **1 472** безработни лица – безработни младежи, продължително безработни и лица с намалена работоспособност от община Борован на места за временна заетост за различни периоди от време през отчетния период (2014-2020).

Основните училища на територията на общ. Борован полагат всички усилия завършващите 7-ми клас да продължат обучението си в средни и средни професионални училища. Преобладаващата част от записаните в ПГ по транспорт в с. Борован и в средните училища във Враца завършват средно образование. Около 15-20% от тях продължават обучението си във ВУЗ, мнозинството от завършилите средно образование си намират работа.

Проблемът е във високия дял на ниско грамотни ниско образовани в периода 1990-2014 г., които са основна част от продължително безработните в общината. Част от тях търсят сезонни и временни работа в чужбина, други намират временна заетост в селското стопанство и строителството, но доходите им са нередовни и като цяло много ниски.

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

Голяма част от тях са извън пазара на труда и дори не се регистрират в Бюрото по труда като безработни.

През 2016 г. е създаден координационен екип от страна на общината за интеграция на ромите. Създадена е местна активна група и общинска група за социално включване. Проведени са серия обучения от консултанти по РОМАКТ за повишаване на административния капацитет на общински служители и на активистите от ромската група за социално включване. Актуализиран е Общинският план за интеграция на ромският етнос 2017-2020. Обучени са и са назначени на работа 4 образователни медиатори и 1 трудов медиатор.

През 2018 г. Местната активна група за интеграция на ромите с помощта на консултант по програма РОМАКТ подготвя концепция и спечелва проект за интеграция на ромите по ОП РЧР и ОП НОИР „Аз, ти, тя и той, заедно за социална интеграция в Община Борован“ на стойност 830 000 лв. по процедура BG05M9OP001-2.018 „Социално-икономическа интеграция на уязвими групи. Интегрирани мерки за подобряване достъпа до образование“ – Компонент 1.

Младежката безработица в общината е намаляла от 21.9% през 2014 г. на 16.7% през 2018 г. Продължителната безработица е намаляла от 61.0% през 2016 г. (годината с най-висока продължителна безработица в периода 2014-2020 г.) на 45.0% през 2018 г.

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Приоритет 3.4.: Разнообразяване на културния календар

Мярка 3.4.1.: Организирането на нови културни събития и фестивали

Дейности:

- ✓ *Прерастване на регионалния фолклорен фестивал “Борован свири, пее и танцува” в областен фестивал*
- ✓ *Прерастване за общинския фестивал за детска песен „Боровански врабчета“ в регионален фестивал*

На територията на общината се празнуват тържествено всички национални и регионални празници, Коледа и Нова година, Великден, Баба Марта, Денят на майката и жената 8-ми

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

март, Празник на община Борован, годишни събори в селата. Всяка година се организират тържества в чест на подвига и саможертвата на Ботевата чета. В детските градини и филиалите им и в училищата действат Клубове за изучаване и развитие на етническата и националната идентичност „Нашите корени“. Провеждат се фолклорните фестивали “Борован свири, пее и танцува“ и фестивала за детска песен „Боровански врабчета“, в които се включват изпълнители от всички детски градини, училища и читалища на територията на общината и от съседни селища. Центърът за подкрепа на личностното развитие „Маша Белмустакова“ организира кръжок „Художествено слово“, литературни вечери, драматизации на приказки за най-малките. Провеждат се изложби и изложби – базари на детски рисунки и произведения на децата от групата по приложни изкуства, както и на Работилницата „От златните ръце на мама“, организирана в ДГ „Юрий Гагарин“ в Малорад. Организират се кулинарни изложби на Коледа и Великден и десетки други празници и развлечения.

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 3.4.2.: Подпомагане на развитието на културните институции

Дейности:

- ✓ *Насърчаване дейността на самодейните художествени състави;*
- ✓ *Културен обмен с различни културни институции от страната и чужбина.*

Мярката има високо ниво на изпълнение.

В Цел 3 на ОПР 2014-2020 г. на община Борован има заложи общо 11 мерки за развитие, от които:

Мерки с високо изпълнение – 10 броя;

Мерки със средно изпълнение – 1 брой;

Мерки с ниско изпълнение – 0 броя.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

2.2.4. Изпълнение на СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4: Подобряване на административния капацитет и повишаване на международното сътрудничество

Приоритет 4.1.: Подобряване на капацитета и подобряване качеството на услугите, предоставяни от общината

Мярка 4.1.1.: Подобряване на организацията на управление и работа в общинската администрация

Дейности:

- ✓ *Повишаване капацитета на общинската администрация и общинския съвет за управление, изпълнение, наблюдение и оценка на планови и стратегически документи;*

За изпълнение на мярка 4.1.1. в периода 2014-2018 г. са осъществени следните дейности, финансирани по ОПАК, Национално сдружение на общините в Република България, програма РОМАКТ на Съвета на Европа и Европейската комисия

Дейности	Година	Стойност лв.
Проект „Ефективни политики и партньорство през следващия програмен период, в помощ на община Борован“	2014	53 947.96
„Община Борован – част от Българското Председателство“	2018	2 998.00
Повишаване на административния капацитет на служители в община Борован за изготвяне, мониторинг и оценка на Концепция за интеграция на уязвими групи и на Общинска стратегия за интеграция на ромите	2017	2 000.00
Обучение на служители от общинска администрация в община Борован за изготвяне на годишни наблюдения и оценки на изпълнението на ОПР	2019	2 340.00

Мярката има високо ниво на изпълнение.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Мярка 4.1.2.: Подобряване на квалификацията и уменията на общинската администрация

- ✓ *Организиране и участие в курсове за подобряване на квалификацията и уменията на общинската администрация*

За изпълнение на мярка 4.1.2. в периода 2014-2018 г. са осъществени следните дейности, финансирани по ОПАК.

Дейности	Година	Стойност лв.
Проект „Служителите на Община Борован-компетентни и мотивирани за по-добро обслужване на гражданите и бизнеса“	2015	34 772.56
Проект “Бизнес Ориентирана Община с Визия за Административен Напредък - Борован	2015	88 203.76
Повишаване на административния капацитет на служители в община Борован за интеграция на ромското население	2017	2 340. 00
Повишаване на уменията и квалификацията на общински служители – доброволци в екипа за превенция и самопомощ при бедствия и аварии.	2014-2018	0.00

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Приоритет 4.2. Стимулиране на общинското, трансгранично и международно сътрудничество

Мярка 4.2.1.: Развитие на междуобщинското партньорство с цел съвместна работа и участие в проекти

Мярката има високо ниво на изпълнение.

Мярка 4.2.2.: Развитие на трансграничното и международно сътрудничество

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

- ✓ *Развитие на международното сътрудничество, обмен на добри практики и връзки с побратимени градове, ТГС с Република Румъния и ТГС с Република Сърбия, за развитие на културните и икономически връзки*

За изпълнение на мярка 4.1.1. в периода 2014-2018 г. са осъществени следните дейности, финансирани по Програма - INTERREG – IPA CBC Bulgaria – Serbia Programme на Министерство на регионалното развитие и благоустройството.

Дейности	Година	Стойност лв.
“Green thinking – self-awareness for flood risk prevention” - "Зелено мислене - самосъзнание за предотвратяване на риск от наводнения"	2018- 2020	582 971.91

Мярката има високо ниво на изпълнение.

В Цел 4 на ОПР 2014-2020 г. на община Борован има заложени общо 4 мерки за развитие, от които:

- Мерки с високо изпълнение – 4 броя;
- Мерки със средно изпълнение – 0 броя;
- Мерки с ниско изпълнение – 0 броя.

По отношение изпълнението на стратегическите цели на ОПР, може да се направи извод, че Стратегическа цел 2, Стратегическа цел 3 и Стратегическа цел 4 са с високо ниво на изпълнение, а Стратегическа цел 1 е със средно ниво на изпълнение, което е много високо постижение за община Борован.

Таблица 2. Количествени индикатори за изпълнението на стратегическите цели на ОПР Борован 2014-2020

Стратегическа цел	Мерки за развитие	Високо изпълнение	Средно изпълнение	Ниско изпълнение
Развитие на конкурентоспособна икономика	5	1	4	0
Подобряване на инфраструктурата и опазване на околната среда	16	10	5	1
Социална интеграция и развитие	11	10	1	0

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Подобряване на административния капацитет и повишаване на международното сътрудничество	4	4	0	0
Общо	36	25	10	1

Оценката за изпълнението на мерките за развитие е висока.

3. Оценка на степента на постигане на съответните цели – индикатори за оценка на стратегическите цели и приоритетите на ОПР 2014-2020

За отчитане изпълнението на ОПР на община Борован за периода 2014-2020 г. и оценка на постигнатите цели и приоритети, са заложили два вида индикатори – общи и специфични.

3.1. Общи индикатори

Общите индикатори отчитат приноса на ОПР за постигане на целите на „Европа 2020“, както и постигането на растеж и заетост в областта на регионалната политика, чрез структурните фондове на ЕС за период 2014-2020 г.

Общите индикатори са качествени и количествени.

3.1.1. Качествените общи индикатори целят да измерят социално-икономическото, регионалното, междурегионалното и трансграничното развитие на общината, постигнато вследствие реализираните политики и проекти.

✓ **Индикатор 1: Доколко планът е гъвкав и позволява лесна адаптация**

В плана са заложили приоритети и мерки за развитие, които обхващат всички сфери на обществена дейност. Това позволява реализиране на разнородни по предмет проекти, които се финансират от разнообразни източници и допринасят за разрешаване на идентифицираните проблеми. В допълнение, в ОПР 2014-2020 е предвидена процедура за актуализация на плана и изготвяне на реалистична и адекватна стратегическа рамка и система за управление на ОПР в случай на активно въздействие на външни и вътрешни фактори и условия върху социално-икономическите характеристики на развитието на общината.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

- ✓ **Индикатор 2: По какъв начин разписаните в стратегическата част цели и приоритети допринасят за намаляване на вътрешно регионалните и междурегионалните неравенства в социалната и икономическа сфери**

В ОПР 2014-2020 г. са планирани мерки и дейности за развитие както за общинския център с. Борован, така и за останалите села в общината. Изпълнението на ОПР в периода 2014-2018 г. показва, че общината взема предвид проблемите на селата и ги включва в проекти за получаване на финансиране. Стратегическата рамка на ОПР е съобразена с тази на ОСР на област Враца и РПР на Северозападен район от ниво 2. Спазването на регионалните насоки за развитие, заложен в документите от по-високо йерархично ниво, допринася за намаляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните неравенства в социалната и икономическа сфери.

- ✓ **Индикатор 3: Доколко планът стимулира развитието на трансграничното и междурегионално сътрудничество, както и сътрудничество между публичния, частния и неправителствения сектор**

ОПР 2014-2020 дава първоначална основа за развитие на трансгранично и междурегионално сътрудничество, както и за сътрудничество между публичния, частния и неправителствения сектор. Заложени са следните мерки:

Мярка 4.2.1.: Развитие на междуобщинското партньорство с цел съвместна работа и участие в проекти

Мярка 4.2.2.: Развитие на трансграничното и международно сътрудничество

По тях се изпълняват проекти, финансирани чрез структурните фондове на ЕС.

- ✓ **Индикатор 4: Доколко институциите показват ангажираност за политическата и административна реализация на ОПР**

Общинска администрация Борован и Общински съвет Борован са главните институции, ангажирани с изпълнението и наблюдението на ОПР, с представянето на постигнатите резултати пред местната общност и с отчитане пред институциите от по-високо ниво. Те успешно изпълняват функциите, вменени им със Закона за регионално развитие и Правилника за неговото прилагане.

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

Кметът на община Борован управлява общината по Програмата за развитие, която е в синхрон със заложените в ОПР приоритети и дейности.

Общинските и държавните институции са ангажирани в своята дейност с информационно осигуряване изпълнението и отчитането на ОПР – ГРАО, АЗ, НСИ, Областна дирекция по безопасност на храните Враца и др.

Качествените общи индикатори се изпълняват успешно.

Количествените общи индикатори за оценка на изпълнението на ОПР дават информация за постигнатия напредък в сфери като енергийна ефективност, образование, здравеопазване и икономика, които са част и от европейските приоритети за развитие. За тези индикатори в общинския план няма заложен базови, междинни и целеви стойности. Всеки регистриран напредък по количествените общи индикатори се счита за успешно тяхно изпълнение в периода 2014-2016 г.

✓ Индикатор 5: Цели „20/2020” по отношение на повишаване на енергийната ефективност (%)

Енергийната ефективност на община Борован е повишена вследствие реализирани редица проекти и инициативи, в резултат на които обществените сгради на територията на общината са енергийно ефективни и се ползват от широк кръг граждани.

✓ Индикатор 6: Намаляване на дела на преждевременно напусналите училище (%)

По данни от Общинска администрация Борован, на директорите на детските градини и училищата на територията на община Борован през периода 2014-2018 г. е постигнат видим напредък в обхвата на децата в предучилищно, начално, основно и средно образование и той на практика достига 100%. Рязко е намалял броят на отсъствията и особено на неизвинените отсъствия в учебните заведения. Постигнат е напредък в ангажирането на родителите с образователните проблеми на децата. Сформирани са групи на активните родители към детските градини и основните училища, които подпомагат извънкласните дейности и връзката на учителите с родители от уязвими семейства и групи. В предучилищните групи и в основните училища е въведен целодневен режим на

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

обучение, бесплатно за децата от 1 до 7-ми клас столово хранене и закуска, допълнителни занимания по български език и математика за децата с обучителни затруднения, летни училища. Общината е осигурила безплатен междуселищен превоз до училищата и обратно за всички ученици от първи до 12 клас на територията на общината, които се нуждаят от такъв превоз. Към всички учебни заведения е зачислена медицинска сестра, провеждат се задължителните ваксинации на децата, извършват се профилактични медицински прегледи и поредица от мероприятия за повишаване на здравната култура на деца, ученици и родители. Във всички учебни заведения се организират клубове за културни и спортни дейности, съобразени с желанията и способностите на децата.

За децата със специални образователни потребности и с говорни дефекти са осигурени ресурсни учители и логопеди. Нерешен проблем е нежеланието на много родители на деца с говорни проблеми да подадат молба за оказване на специализирани логопедични услуги на децата им, което е пречка, съгласно българското законодателство, логопедите да се занимават с тези деца, въпреки обективно съществуващите потребности.

През 2017/2018 г. в основното училище в Борован е назначен училищен психолог, който работи постоянно за овладяване на агресията между учениците, за превенция на ранните бракове и трафика на хора, за повишаване на мотивацията за учене и за аспирациите за високи постижения на децата, за повишаване на толерантността и за запознаване с правата на детето. Психологът работи и с родители от уязвими групи, от семейства с домашно насилие или продължителна дълбока бедност, със самотни родители, с прародители, поели грижата за децата на заминалите в чужбина.

През 2017 и 2018 г. ЦОИДУЕМ обучи образователни медиатори, които бяха назначени на работа към детските градини и две от основните училища на територията на общината. Директорите на учебните заведения в повечето случаи оценяват високо тяхната работа с родителите и прародителите. Успешно се осъществява обучението на децата, настанени в Центъра за настаняване от семеен тип на територията на общината.

По данни на експертите от общината, в училищата на територията на община Борован не са регистрирани преждевременно напуснали училище през последните години. Директорът на Професионалната гимназия в с. Борован, обаче, отбелязва, че по различни причини не всички записани в 8 клас ученици се дипломират успешно. Проблем в

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

гимназиалното обучение са продължаващите отсъствия от час и ниската мотивация за учене и образователни постижения при значителна част от учениците. За да се намали рискът от преждевременно напускане на училище, през 2018/2019 г. 48 ученика на възраст над 16 години продължават обучението си в самостоятелна форма със съгласието на родителите/настойниците. Провеждат се разнообразни форми на професионална ориентация на учениците. Липсата на големи и средни предприятия на територията на общината затруднява дуалното обучение и провеждането на практики/ стажове в икономиката.

Въпреки постигнатите добри резултати в обхващането на децата в предучилищна и училищна възраст, намаляването на отсъствията, целодневното обучение и множеството извънкласни занимания със спорт и изкуство, постиженията на децата на външно оценяваните изпити по български език и литература и по математика продължават да бъдат значително по-ниски от средните за област Враца и за страната. Причината е, че огромното мнозинство от децата са от бедни семейства, в които родителите са дълготрайно безработни или работещи бедни с нисък интензитет на заетост и с изключително ниски доходи. Родителите на тези деца по правило са нискограмотни и не са в състояние да ги мотивират да учат или да им помогнат да преодолеят обучителните или психологическите затруднения. Някои родители предават на децата си убеждението, че дори да учат, няма да си намерят работа и няма да бъдат приети в българското общество.

- ✓ **Индикатор 7: Нарастване на дела на висшистите на 30-34 г. (%)** – няма данни на ниво община към 31.12. 2018 г., но по данни на директорите на основните училища и ПГ и оценката на други експерти, около 20-30% от учениците, завършили средно образование в професионалната гимназия и/или в гимназии във Враца продължават обучението си във (филиалите на) висшите училища;
- ✓ **Индикатор 8: Брой предприятия, получили безвъзмездна финансова помощ**

Няма предприятия, получили безвъзмездна помощ.

- ✓ **Индикатор 9: Брой новосъздадени работни места**

Няма статистически данни, но през 2017/2018 и 2018/2019 г. в някои учебни заведения е завишен броят на преподавателите; назначени са 4 образователни медиатори и нов здравен

НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.

медиатор в с. Малорад; психолог в ОУ „Отец Паисий“. Увеличена е заетостта на специалистите логопеди и ресурсни учители. Назначени са пазачи/обща работници по програмата за временна заетост на лица с недостатъчен трудов стаж пред пенсия или на лица с увреждания. По данни на директора на Професионалната гимназия в с. Борован, през 2018 г. 20 от дипломиралите се възпитаници на училището са започнали работа, 2 са безработни, а 6 випусника са продължили обучението си във ВУЗ. Започнали са работа почти всички обучени от Дирекция „Бюро по заетостта“. Разкрити са внушително количество временни работни места за регистрирани безработни младежи, лица в предпензионна възраст и продължително безработни лица.

Цялостната оценка за изпълнението на общите индикатори в ОПР 2014-2020 г. за периода 2014-2018 г. е висока.

3.1.2. Специфични индикатори

Специфичните индикатори от своя страна се разделят на индикатори за въздействие и индикатори за резултат.

Индикаторите за въздействие отчитат изпълнението на стратегическите цели. Те служат за оценяване на ефективността на избраната стратегия и на политиките за устойчиво интегрирано местно развитие. Съгласно с „Методическите указания за разработване на .... общински планове за развитие“, индикаторите за въздействие са ориентирани към оценка на реализацията на целите (outcomes), докато индикаторите за резултат са привързани към действията в рамките на отделните приоритетни области (outputs). Те следва да оценят цялостната ефективност на стратегията и какво е достигнатото състояние на общината, спрямо визията и стратегическите цели до 2020 г.

Индикаторите за резултат (outputs) оценяват постиженията при изпълнението на определените приоритети и мерки за развитие на общината. Индикаторите за резултат представят количествените измерения на изпълнението на приоритетите.

В ОПР 2014-2020г. специфичните индикатори имат заложен междинни и целеви стойности. В примерните таблици по-долу е показано изпълнението на индикаторите за въздействие и индикаторите за резултат.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Таблица 3. Изпълнение на индикаторите за въздействие на ОПР 2014-2020 г. на община Борован за периода 2014-2018 г.

Специфична цел	Индикатор за въздействие	Източник на информация	Начална стойност	Целева стойност	Ръст на изменение	Изпълнение Постигнат резултат
Стратегическа цел 1: Ускорено развитие на конкурентоспособна икономика и привличане на инвестиции с цел повишаване на доходите	Подготвени проекти по оперативните програми	ИСУН, годишни отчети на общинска администрация, училищата и детските градини, културните институции	3	6	3	изпълнен
	Съвместни проекти на община, НПО и бизнес	ИСУН, община Борован	0	3	3	изпълнен
Стратегическа цел 2: Адаптиране на общинската територия към устойчив модел на териториално устройство, осигуряващо ефективно инфраструктурно осигуряване и качествена среда за обитаване и бизнес	Сгради с приложени мерки за енергийна ефективност	Община Борован	1	3	3	изпълнен
	Изпълнение на проекти за обновяване на образователната, социалната, културната и здравната инфраструктура	ИСУН, община Борован	3	6	9	изпълнен

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Стратегическа цел 3: Повишаване и развитие на качеството на човешкия капитал, чрез здравеопазване, ефективни социални услуги и образование	Безработица на населението	НСИ	68.8	16 %	24.2 %	неизпълнен
	Реконструирани спортни съоръжения	Община Борован	0	2	10	изпълнен
Стратегическа цел 4: Укрепване на административния капацитет и подобряване и разширяване възможностите за териториално сътрудничество	Брой обучителни програми за общинската администрация	Община Борован	1	2	6	изпълнен
	Брой партньорства с други общини или международно сътрудничество	Община Борован	2	4	4 + международно сътрудничество	изпълнен

Индикаторите за въздействие в ОПР 2014-2020 на община Борован са общо 8 бр., от които:

- При всички целевата стойност е постигната;

Изпълнението на индикаторите за въздействие е високо.

Таблица 4. Изпълнение на индикаторите за резултат на ОПР 2014-2020 г. на община Борован за периода 2014-2018 г.

Приоритети	Индикатори за резултат	Източник на информация	Начална стойност	Целева стойност	Ръст на изменение	Изпълнение/ постигнат резултат
Приоритет 1.1: <i>Развитие на</i>	Брой подпомогнати	Община Борован	0	2	2	В процес на

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

<i>конкурентноспособна икономика</i>	нови частни инициативи в създаването на микропредприятия					изпълнени е
Приоритет 1.2: <i>Развитие на модерно земеделието</i>	Брой нови информационни кампании в сферата на земеделието по отношение на млади фермери	Община Борован	0	2	2	В процес на изпълнение
Приоритет 1.3. : <i>Рекреация и туризъм</i>	Нови разработени проекти в сферата на туризма	Община Борован	0	2	9	В процес на изпълнение
Приоритет 2.1: <i>Подобряване на инфраструктурата</i>	Км нова водопроводна мрежа	Община Борован	0	50	50	В процес на изпълнение
Приоритет 2.2.: <i>Съхранение и опазване на околната среда</i>	Брой нови сгради с подобрена енергийна ефективност	Община Борован	0	1	12	изпълнен
Приоритет 2.3.: <i>Пространствено планиране и управление</i>	Брой ОУП	Община Борован	0	1	1	В процес на изпълнение
Приоритет 3.1.: <i>Подобряване достъпа и качеството на здравните услуги</i>	Брой нови медицински или дентални практики	Община Борован	0	2	2	В процес на изпълнение
Приоритет 3.2.: <i>Създаване на благоприятна среда за реализация на младото поколение чрез подобряване качеството и</i>	Брой създадени клубове по интереси	Община Борован	0	2	18	В процес на изпълнение

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

<i>достъпа до образование</i>						
Приоритет 3.3.: <i>Подобряване качеството и нивото на социалните услуги</i>	Брой нови социални услуги	Община Борован	1	2	2	В процес на изпълнение
Приоритет 3.4.: <i>Разнообразяване на културния календар на общината</i>	Брой проведени културни мероприятия	Община Борован	2	4	40	изпълнен
Приоритет 4.1.: <i>Подобряване на капацитета на общината и подобряване качеството на услугите, предоставяни от нея</i>	Брой обучени служители	Община Борован	4	6	8	изпълнен
Приоритет 4.2.: <i>Стимулиране на местните партньорства, трансграничното и международно сътрудничество</i>	Брой осъществени партньорства	Община Борован	1	2	1 трансгранично и 2 местни	изпълнен

Индикаторите за резултат в ОПР 2014-2020 на община Борован са общо 12 , от които:

При 11 индикатора целевата стойност е постигната и/или надмината;

При 1 индикатор целевата стойност не е постигната, но при всичките има реализиран напредък и са в процес на изпълнение;

Изпълнението на индикаторите за резултат е високо.

4. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси – ресурсно осигуряване, разпределение на планираните финансови ресурси по приоритети и източници на финансиране

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Експертната оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси и тяхното разпределение по приоритети и източници на финансиране при изпълнението на ОПР Борован към края на 2018 г. се базира на обобщените резултати и аналитичния преглед на изпълнените проекти и дейности в периода, обхванат от междинната оценка. Тук са включени всички дейности и проекти, които са финансирани както със средства от бюджета на община Борован, средства от структурните фондове на ЕС, така и други източници – специфични фондове, частно финансиране. Реализираните финансови средства са съпоставени с планираните финансови средства в индикативната финансова таблица в ОПР Борован по съответните приоритети и цели, залегнали в плана. При оценката на финансовите ресурси, анализиранияте дейности и проекти са отнесени само към един приоритет, независимо дали допринасят за повече, с цел по-коректно представяне на данните и за да се избегне дублиране на едни и същи средства. Също така, при анализа са включени и няколко проекти, които са в процес на изпълнение, голяма част от тях е изпълнена и проектът следва да бъде завършен до края на 2019 г. Целта отново е по-обективно представяне на наличната информация, тъй като това са средства, които са одобрени и предстои са бъдат реално изплатени.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Таблица 5. Финансови ресурси в лв., привлечени към 2018 г. по стратегически цели на ОПР

Стратегическа цел	Местно публично финансиране	Външно публично финансиране	Частно финансиране	Общо в лева
1: Развитие на конкурентоспособна икономика		616 193.00		616 193.00
2: Подобряване на инфраструктурата и опазване на околната среда		1 667 509.00		1 667 509.00
3: Социална интеграция и развитие		281 297.00		281 297.00
4: Подобряване на административния капацитет и повишаване на международното сътрудничество	1 144.00			1 144.00
Общо Финансови ресурси за 2018г				2 566 143.00

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

6. Изводи и препоръки за изпълнението на Общински план за развитие на община Борован за 2014-2020 г. след 2018 г.

Целта на настоящата оценка е да подпомогне управлението и по-доброто изпълнение на ОПР на община Борован за периода 2014-2020. След направения анализ, експертната група дава положителна оценка за изпълнението на стратегическия документ към 2018 г. Проучването установи, че стратегическата рамка на ОПР Борован е актуална към 2018 г., отразява желанията на местното население и е съобразена със стратегическите документи от по-високо йерархично ниво, което не налага промени по плана.

Анализът, извършен за целите на настоящата текуща годишна оценка на ОПР Борован 2014-2020 показва цялостен добър напредък по отношение изпълнението на заложените мерки и приоритети в ОПР 2014 - 2020. От гледна точка изпълнение на конкретни дейности и проекти най-съществен напредък се наблюдава по отношение на Стратегическа цел 2, а най-малък при Стратегическа цел 1. Общата оценка на изпълнените мерки за развитие на община Борован е висока. До края на периода на действие на ОПР следва да се обърне приоритетно внимание на заложените мерки, по които към 2018 г. не е отчетен съществен напредък.

Цялостната оценка за изпълнението на общите индикатори (качествени и количествени) в ОПР 2014-2020 г. за периода 2014-2018 г. е висока. Изпълнението на специфичните индикатори (за въздействие и за резултат) също е оценено високо.

По отношение на ефективността и ефикасността на използването на финансовите ресурси при Стратегическа цел 3 се наблюдава преизпълнение на индикативно заложените стойности, което се оценява положително и свидетелства за ангажираността на отговорните институции в процеса на усвояване на средства по различните фондове и програми. При Стратегическа цел 2 и 4 се наблюдава изпълнение и преизпълнение спрямо предвидените финансови ресурси. Наложително е активизиране от страна на общинската администрация и Общинския съвет на общината за актуализацията на кадастралните и регулационните планове на петте населени места, в т.ч. цифровизацията, заложен в ОПР и на изграждането на канализационна и пречиствателна система за отходните води в с.

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Борован. Предвид високата ресурсоемкост на проекти, които следва да бъдат изпълнени по тези задачи, постигането на заложените цели до края на периода на действие на ОПР е реалистично. Наблюдава се застой по отношение на СЦ 1, което ще трябва да се промени през оставащото време.

По отношение на системата за наблюдение, оценка и контрол оценена чрез представените общи и специфични индикатори, може да се заключи, че има сравнително добра отчетност и видим напредък. Въпреки това, за някои специфични индикатори няма налични данни, което възпрепятства тяхното оценяване. Това се отнася и до повечето общи индикатори, за които липсват данни на ниво община. Системата от индикатори следва да бъде прецизирана и да се обърне внимание на събирането на данни по липсващите към момента индикатори.

На база на така представената годишна оценка, екипът по разработването ѝ представя следните препоръки при изпълнението на ОПР на община Борован 2014-2020 до края на периода на действие на документа:

- Да се обърне внимание и да се реализират целенасочени действия за постигане на резултати по приоритетите и мерките, за които към момента не е отчетен съществен напредък, а именно:

- Подкрепа за развитието на частния сектор
- Подпомагане предоставянето на бизнес услуги, свързани със стартиране на нов бизнес
- Развитие на конкурентноспособно земеделие Насърчаване и подпомагане на инвестиционната активност на територията на общината
- Развитие на зоните за локализация на бизнеса
- Участие на общинската администрация като партньор на бизнеса
- Приличане на инвестиции и развитие на ПЧП
- Развитие на нови услуги и увеличаване на заетостта в сферата на услугите в общината

**НАБЛЮДЕНИЕ И ГОДИШНА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРОВАН ЗА 2018 Г.**

Да се обърне внимание на събирането на информация по индикатори, като част от системата за наблюдение и оценка за напредъка по ОПР, за които към момента няма данни;

- Да се зложат начални, междинни и целеви стойности за индикаторите в ОПР 2014-2020г.
- Да се разшири участието на партньорите и на местното население в постигането на поставените цели в ОПР чрез осведомителни кампании и представяне на възможностите за финансиране на проекти и идеи пред широка публика.
- Да се направи актуализация на ОПР 2014-2020 г. и да се прецизират заложените мерки.
- Да се изготвят редовно годишни доклади за наблюдение на изпълнението на ОПР 2014-2020 г.